

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE

**METODOLOGIJA IZVJEŠTAVANJA
U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA**

Decembar 2017.

1. Svrha i namjena metodologije izvještavanja u oblasti ljudskih prava

Metodologija izvještavanja u oblasti ljudskih prava (u daljem tekstu: Metodologija) predstavlja standardizaciju operativne prakse procesa izvještavanja koja omogućava precizno utvrđivanje elemenata interne i vanjske komunikacije Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH (MLJPI BiH), odgovarajuću podjelu poslova, te, u konačnici, doprinosi efikasnoj i efektnoj organizaciji rada na izvještavanju i povećanju upotrebne vrijednosti samih izvještaja.

Metodologija je instrument za pravovremeno i proaktivno upravljanje procesom izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava. Promocija i zaštita ljudskih prava su temeljna odrednica savremenog ustavnog poretka u Bosni i Hercegovini, a opća načela međunarodnog prava, pa tako i međunarodnog prava ljudskih prava, jesu sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine. Stoga izvještavanje o provođenju međunarodnih standarda u oblasti ljudskih prava zauzima centralnu poziciju u sistemu ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, tako što omogućava svojevrsnu samoprocjenu države u pogledu zaštite ljudskih prava i uvid u stvarno stanje ljudskih prava kroz sistematsko prikupljanje i analizu podataka, zakona i javnih politika. Dodatno, državni mehanizmi za izvještavanje doprinose razvoju svijesti o vlasništvu nad procesom zaštite ljudskih prava, osnažuju nadležna ministarstva ili državne institucije, unapređuju održivost ekspertize o ljudskim pravima, potiču opći društvenu debatu o ljudskim pravima, međuinstitucionalnu komunikaciju unutar sistema vlasti, te omogućavaju potrebnu institucionalizaciju, tj. formalno uređenje, kontakata sa institucijama izvršne, zakonodavne i sudske vlasti, zvaničnim institucijama za zaštitu ljudskih prava i građanskim društvom.

Metodologija zadovoljava međunarodno ustanovljenje standarde i potvrđene dobre prakse izvještavanja o ljudskim pravima na državnom nivou, s jedne strane, ali i društveno – politički i ustavno – pravni kontekst i specifičnosti Bosne i Hercegovine, te ljudske i materijalno – tehničke kapacitete njenih nadležnih institucija, s druge strane.

Metodologija je namijenjena prvenstveno MLJPI BiH – državnoj instituciji koja je nadležna za praćenje i provođenje brojnih međunarodnih konvencija i drugih dokumenata koje je potpisala Bosna i Hercegovina kao članica Ujedinjenih nacija (UN) i Vijeća Evrope (CoE), kao i za koordinaciju i pripremu izvještaja nadležnim domaćim i međunarodnim institucijama o njihovom provođenju. Takođe, MLJPI BiH će metodologiju staviti na raspolaganje svim institucijama zakonodavne, sudske i izvršne vlasti u BiH, kao i organizacijama civilnog društva Bosne i Hercegovine.

2. Temeljni principi izvještavanja u oblasti ljudskih prava

Izvjestavanje o ljudskim pravima je proces koji uključuje pregled prikupljenih informacija o određenom problemu ljudskih prava, njihovo organizovano i logično procesuiranje, analiza i procjena, te izvođenje zaključaka i preporuka za buduće djelovanje.¹ Temeljni metodološki standardi izvještavanja o ljudskim pravima uključuju:

- Činjenice i analize – izvještaji odražavaju činjenice i analize; zahtjeva se tačan prikaz činjenica zasnovan na prikupljenim informacijama, zasebna analiza, koja

¹ Manual on Human Rights Monitoring: Chapter 13: Human Rights Reporting. Pp. 4. Dostupno na: <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/OHCHRIntro-12pp.pdf>. Pristupljeno: 28.06.2017. godine.

podrazumijeva i pravnu analizu i analizu odgovornosti, te procjena eventualnog kršenja ljudskih prava;

- Povjerljivost i informirani pristanak – prikupljanje informacija utemeljeno na informiranom pristanku izvora informacija uz poštovanje principa povjerljivosti tamo gdje je to neophodno i zakonskih propisa koji se odnose na zaštitu ličnih podataka;
- Potvrđene i dokazane informacije – izvještaji o ljudskim pravima zasnovani su isključivo na potvrđenim informacijama; iz ovog zahtjeva proizilazi i potreba da izvještaji predstave korištenu metodologiju prikupljanja i provjere informacija, u svrhu odbrane integriteta izvještaja, izgradnje kredibiliteta njegovih izvora i potvrde validnosti sadržanih informacija;
- Usmjerenje ka akciji – odražava se kroz pripremu preporuka za djelovanje namijenjenih ključnim akterima politika ljudskih prava, od domaćih vlasti do međunarodnih institucija, kao i praćenje napretka u provođenju ranije utvrđenih preporuka;
- Rodna osjetljivost – izvještavanje o ljudskim pravima zahtjeva uključivanje rodne perspektive primjenom rodne analize koja procjenjuje rodne aspekte kršenja ljudskih prava, korištenje rodno osjetljivog jezika i rodne statistike.

Takođe, funkcionalan mehanizam koji pravovremeno i u potpunosti izvršava preuzete obaveze u pogledu izvještavanja i praćenja u oblasti ljudskih prava zahtjeva poštovanje sljedećih principa:

1. Princip stalnosti
2. Princip sveobuhvatnog formalnog mandata
3. Princip političkog vlasništva
4. Princip kapaciteta, i to, preciznije:
 - Kapaciteta za angažiranje;
 - Kapaciteta za koordiniranje;
 - Kapaciteta za konsultiranje;
 - Kapaciteta za upravljanje informacijama.²

Princip stalnosti odnosi se na potrebu da uspostavljeni mehanizam izvještavanja i praćenja provođenja međunarodnih ugovora o ljudskim pravima djeluje kao trajna organizacijska struktura čije postojanje nije vremenski ograničeno na period izvještavanja po pojedinom ugovoru. Ukoliko se zadovolji princip stalnosti, mehanizam izvještavanja ima mogućnost da kroz stalnu interakciju uspostavi i održava intersektorske veze i mreže koje su neophodne u procesu izvještavanja.

Princip sveobuhvatnog formalnog mandata upućuje na potrebu da se mandat mehanizma za izvještavanje utvrdi odgovarajućim zakonskim okvirom, preciznije razradi kroz akte izvršne vlasti, kao i odgovarajuće javne politike koje na prijedlog izvršnih vlasti usvajaju zakonodavni organi.

Princip političkog vlasništva je zadovoljen ukoliko ključni akteri od kojih se očekuje značajan doprinos promociji i zaštiti ljudskih prava budu na odgovarajući, direktni način, uključeni u

² United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights. National Mechanisms for Reporting and Follow-up: A Practical Guide to Effective State Engagement with International Human Rights Mechanisms. Str. 14. Dostupno na: http://www.ohchr.org/Documents/Publications/HR_PUB_16_1_NMRP_PracticalGuide.pdf. Pristupljeno: 28.06.2017. godine.

neke od procesa pripreme i donošenja odluka koje se odnose na mehanizam izvještavanja u oblasti ljudskih prava.

Dodatno, princip četiri ključna kapaciteta je preduslov za funkcionalan sistem izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima.

Kapacitet za angažiranje odnosi se na:

- angažiran odnos i saradnju sa međunarodnim i regionalnim tijelima za ljudska prava u pogledu izvještavanja, interaktivnog dijaloga i podršku posjetama delegacija pomenutih tijela u sklopu posebnih procedura izvještavanja i monitoringa ljudskih prava;
- organizaciju i centraliziranu podršku izradi izvještaja namijenjenih međunarodnim i regionalnim mehanizmima za zaštitu ljudskih prava, kao i pripremi odgovora na pitanja, preporuke, odluke i ostalu komunikaciju koja se ostvaruje sa pomenutim mehanizmima.

U pogledu snaženja ovih kapaciteta UN preporučuju korištenje alata kao što su godišnje planiranje i korištenje standardiziranih vodiča i procedura za izvještavanje.³

Koordinacija kao jedan od potrebnih kapaciteta mehanizma za izvještavanja procjenjuje se na osnovu njegovog autoriteta i osposobljenosti za organizaciju i koordinaciju prikupljanja informacija i podataka, te njihovu diseminaciju, u odnosu na ostale institucije vlasti i organe javne uprave. Koordinacijski kapacitet ogleda se u postojanju funkcionalne (prikupljanje informacija i podataka po standardiziranoj proceduri) mreže administrativnih izvora (focal points) za izvještavanje i praćenje ljudskih prava, kao i direktnoj participaciji najviših političkih dužnosnika (u rangu ministara) u nekoj od faza procesa izvještavanja, čime se direktno doprinosi vidljivosti i jedinstvenom razumijevanja uloge i značaja mehanizma za izvještavanje.

Kapacitet za konsultacije odnosi se na poticanje i vođenje konsultacija sa nacionalnim institucijama za ljudska prava i organizacijama civilnog društva u okviru mehanizma za izvještavanje. Ovdje treba naglasiti razliku između državnih mehanizama za izvještavanje i praćenje provođenja međunarodnih ugovora o ljudskim pravima i nacionalnih institucija ljudskih prava. Naime, nacionalne institucije ljudskih prava su nezavisne organizacije, koje su dio sistema javnog finansiranja, te imaju ustavni i zakonski mandat za promociju i zaštitu ljudskih prava u državi. S druge strane, mehanizam za izvještavanje je u potpunosti uključen u institucije vlasti sa mandatom koji je isključivo usmjeren na izvještavanje i praćenje provođenja međunarodnih ugovora o ljudskim pravima. Ovo je mandat koji direktno proizilazi iz obaveze države da provodi i izvještava o ugovorenim obavezama i preporukama međunarodnih mehanizama u oblasti ljudskih prava. U tom smislu od vlasti se očekuje da se u pripremi svojih izvještaja o ljudskim pravima konsultuje sa nacionalnim institucijama ljudskih prava, ali se izričito odbija mogućnost da ove institucije, u ime vlade, pripremaju izvještaje o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava.

Kapacitet za upravljanje informacijama se ogleda u sposobnosti da se prati izdavanje preporuka i odluka međunarodnih mehanizama u oblasti ljudskih prava, uspostavi pregledna baza podataka sa tematski kategoriziranim preporukama, sa identificiranim institucijama u čijoj nadležnosti je njihova implemetacija, razvijaju planovi praćenja provođenja kako

³ Ibid., str. 15.

odredbi međunarodnih ugovora o ljudskim pravima, tako i samih preporuka koje se redovito dostavljaju državi.

3. Praktična primjena metodologije izvještavanja u oblasti ljudskih prava

PRIPREMNI NIVO

MEĐUNARODNI I REGIONALNI UGOVORI IZ OBLASTI LJUDSKIH PRAVA

Strategije u oblasti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, kao i indikatori ljudskih prava za Bosnu i Hercegovinu

Ustavni i zakonski okvir, te opće razvojne strategije Bosne i Hercegovine

Prethodni izvještaji o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima, kao i preporuke i pitanja međunarodnih ugovornih tijela dostavljeni nakon razmatranja izvještaja Bosne i Hercegovine

CENTRALNA BAZA PODATAKA (POPUNJAVANJE I AŽURIRANJE)

OPĆI PREGLED STANJA LJUDSKIH PRAVA U BiH

Suština metodologije je na tri nivoa: strateškom, koja slijedi predstavlja planiranje izvještavanja u

SWOT analiza sistema zaštite i promocije ljudskih prava u BiH

planiranje. Ono se organizuje taktičkom i operativnom. Slika grafički prikaz nivoa u oblasti ljudskih prava.

Vizija i strateški ciljevi okvirnog programa izvještavanja

Petogodišnji kalendar izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima

STRATEŠKI NIVO / OKVIRNI PROGRAM

CENTRALNA BAZA PODATAKA

Pregled plana izvještavanja za pojedinačni međunarodni ugovor

Pregled plana izvještavanja za pojedinačni međunarodni ugovor

Pregled plana izvještavanja za pojedinačni međunarodni ugovor

Pregled plana izvještavanja za pojedinačni međunarodni ugovor

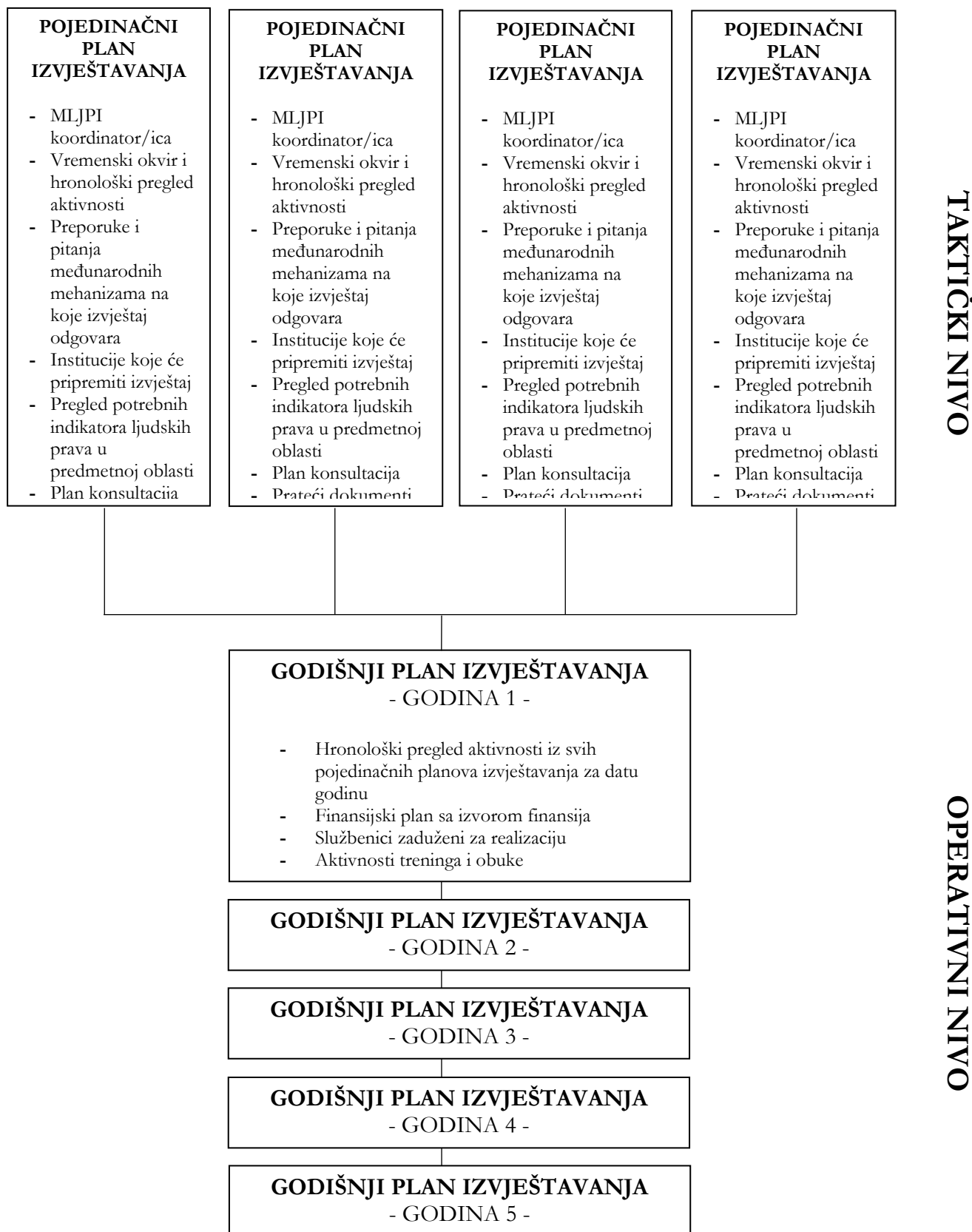
Pregled plana izvještavanja za pojedinačni međunarodni ugovor

Pregled plana izvještavanja za pojedinačni međunarodni ugovor

Pregled plana izvještavanja za pojedinačni međunarodni ugovor

UPOREDNI PREGLED BAZNIH INDIKATORA LJUDSKIH PRAVA U BiH

Slika br. 1

Strateški, petogodišnji, nivo planiranja najprije obuhvata analize međunarodnih i regionalnih ugovora o ljudskim pravima kojih je BiH potpisnica, aktuelnih strateških dokumenata u oblasti ljudskih prava, prethodnih izvještaja koje je BiH podnijela međunarodnim mehanizmima nadležnim za ljudska prava, kao i povratnih informacija, tj. preporuka koje je dobila nakon njihovog podnošenja.

Sve gore navedeno je dokumentacijski osnov iz kojeg se izvodi jedan opći pregled stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, na kojeg se nadovezuje precizna SWOT analiza unutrašnjih faktora, tj. snaga i slabosti postojećeg sistema zaštite i promocije ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, te vanjskih okolnosti, tj. prijetnji i prilika, koje ga okružuju.

I opći pregled stanja ljudskih prava i SWOT analiza sistema zaštite i promocije ljudskih prava uvod su u definisanje vizije i strateških ciljeva samog procesa izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava. I vizija i strateški ciljevi se utvrđuju u odnosu na pozitivne pomake koji se očekuju od funkcionalnih i efikasnih sistema izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava, koji se najčešće odnose na:

- Kritičku samoprocjenu i monitoring napretka u oblasti ljudskih prava;
- Identifikaciju izazova i nedostataka u primjeni međunarodnih ugovora;
- Preciznu identifikaciju marginaliziranih i ugroženih skupina;
- Planiranje i razvoj zakonskog okvira i javnih politika u oblasti ljudskih prava;
- Uspostavljanje strateškog nacionalnog partnerstva sa nacionalnim institucijama ljudskih prava, ali i sa civilnim društvom;
- Dostupnost međunarodnih preporuka zasnovanih na komparativnim iskustvima.⁴

Bitno je da postavljena vizija i strateški ciljevi budu u što je većoj mogućoj mjeri usklađeni sa drugim strateškim dokumentima u oblasti ljudskih prava, ali i općim razvojnim dokumentima države.

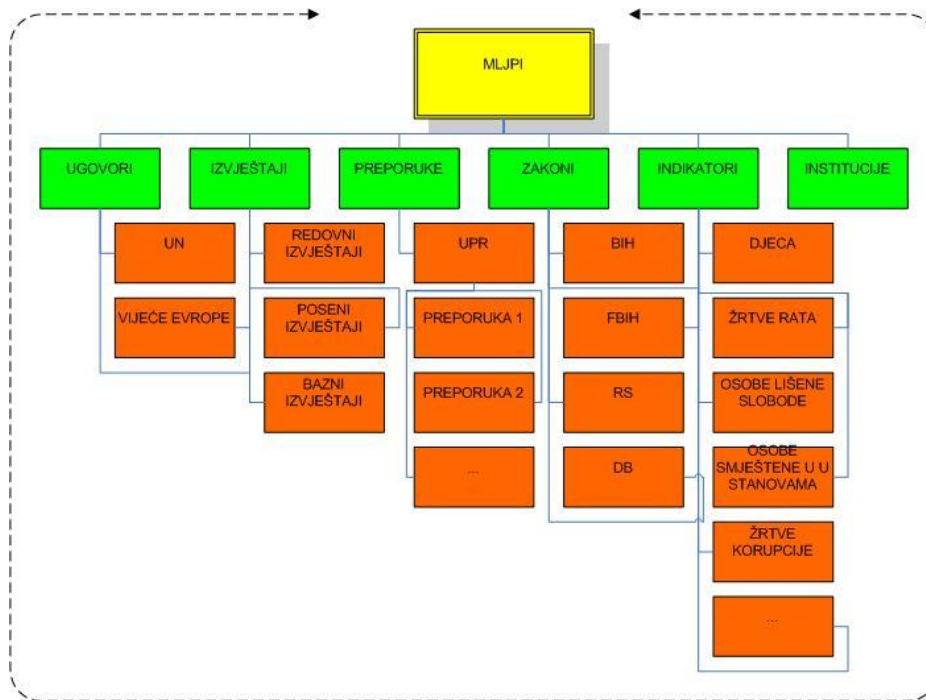
Sastavni dio strateškog okvira jeste i petogodišnji kalendar izvještavanja po osnovu međunarodnih i regionalnih ugovora o ljudskim pravima, te kumulativni pregled aktuelnih preporuka u oblasti ljudskih prava, indikatora ljudskih prava, te administrativnih izvora, tj. izvještajnih jedinica koje su u posjedu informacija i podataka koji predstavljaju indikatore ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Naravno, strateški okvir sadrži i pregled svih pojedinačnih međunarodnih i regionalnih ugovora iz oblasti ljudskih prava koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu.

Na prelazu između strateškog i taktičkog nivoa planiranja je i centralna baza podataka koja opslužuje sistem iz koje se povlače podaci za pripremu Okvirnog programa, ali i pojedinačnih planova izvještavanja. U bazi su sistematizirani svi podaci koji su relevantni za sistem izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora, i to u rasponu od opisa samih ugovora, preko preporuka, indikatora, izvještajnih jedinica, do samih izvještaja koje je država pripremila i uputila prema međunarodnim mehanizmima u oblasti ljudskih prava. Nakon inicijalnog popunjavanja baze podataka, preostaje obaveza njenog redovitog održavanja i ažuriranja. Svaki novi izvještaj upućen međunarodnim mehanizmima, kao i preporuke upućene Bosni i Hercegovini obrađuju se, analiziraju i uključuju u bazu podataka. Ovo

⁴ United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights. National Mechanisms for Reporting and Follow-up: A Practical Guide to Effective State Engagement with International Human Rights Mechanisms. Str. 4. Dostupno na: http://www.ohchr.org/Documents/Publications/HR_PUB_16_1_NMRF_PracticalGuide.pdf. Pristupljeno: 28.06.2017. godine.

podrazumijeva i redovno ažuriranje indikatora ljudskih prava i administrativnih izvora koji ih dostavljaju. Dodatno, na godišnjem nivou prikupljaju se i prate bazni indikatori ljudskih prava u Bosni i Hercegovini i unose u bazu podataka.

Centralna baza podataka se uspostavlja kao relacionala baza podataka koja će olakšati unos podataka relevantnih za izvještavanje i omogućiti smanjenje grešaka pri unosu podataka uspostavom seta fiksiranih metapodataka koje će biti moguće birati padajućim menijima u mjeri u kojoj je to moguće, a dozvoliti slobodan unos teksta samo u slučaju unosa varijabilnog podatka (npr. indikatori, odgovor na preporuke, itd.), dočim će kategorije biti fiksne.

Na ovaj način će se osigurati da se svi ključni procesi vezani za pojedinačne izvještaji preslikaju u IT okruženje kako bi se u što većoj mjeri provodile utvrđene procedure.

Baza podataka bi se sastojala od šest centralnih entiteta (Ugovori, Izvještaji, Preporuke, Zakoni, Indikatori i Institucije). Opcijom Napravi izvještaj bi se odabrao ugovor po kojem se vrši izvještaj. Potom da li postoji bazni izvještaj po tom ugovoru ili redovni izvještaji, koji zakoni se odnose na taj ugovor, postoje li preporuke vezane za taj ugovor od strane ugovornih tijela, te indikatori koji se odnose na provedbu tog ugovora, kao i institucije koje su dostavile podatke o indikatorima). Na ovaj način bi se omogućilo ciljano pravljenje izvještaja kao i generiranje izvještaja po potrebi u svakom momentu.

Opis entiteta sa metapodacima/deskriptorima

UGOVOR

(prema Pravilniku o načinu prikupljanja, korištenja i razmjene podataka o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini iz nadležnosti Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine; Prilog 1)

Naziv ugovora

Broj/simbol dokumenta (UNDoc Symbol, ETS No, itd.):

Datum stupanja na snagu ugovora:

Datum potpisivanja ugovora:

Datum ratifikacije ugovora:

Objavljivanje u službenom glasilu:

Rezervacije:

Obaveza izvještavanja / Periodicitet izvještavanja (godišnje, dvogodišnje...)

IZVJEŠTAJI

Tip izvještaja: bazni/redovni

Naziv izvještaja:

Ugovor po kojem se izvještava: (padajući meni vezan za entitet UGOVOR)

Simbol:

Rok za predaju izvještaja:

Izvještaj predat:

Izvještaj objavljen:

PREPORUKE

Država/Tijelo koje je izdalo preporuku:

Datum izdavanja preporuke:

Ciklus (samo za UPR)

Odgovor države:

Datum odgovora države:

ZAKONI

Naziv zakona:

Stupio na snagu:

Naziv službenog glasila u kojem je objavljen:

Broj službenog glasila u kojem je objavljen:

Izmjene i dopune zakona:

Prečišćeni tekst:

INDIKATORI

(prema Pravilniku o načinu prikupljanja, korištenja i razmjene podataka o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini iz nadležnosti Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine; Prilog 3)

Kategorija indikatora:

Kategorija podindikatora:

Indikator:

Administrativni izvor (institucija, sa padajućeg menija iz entiteta INSTITUCIJA):

Datum/godina unosa indikatora:

Vrijednost indikatora (procenat, broj, i sl.):

INSTITUCIJA

(prema Pravilniku o načinu prikupljanja, korištenja i razmjene podataka o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini iz nadležnosti Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine; Prilog 2)

Naziv institucije:

Adresa:

Kontakt (email):

Kontakt osoba:

Modus operandi

U već pomenutom pripremnom dijelu metodologije biće nužno unijeti sve ugovore, zakone, institucije, do sada pristigle preporuke i izvještaje.

Generiranje novog izlaznog izvještaja prema ugovornom tijelu bilo bi utvrđeno tako da se omogući kreiranje nove radne površine na koju bi se prebacivali (drag&drop) podaci nužni za njegovu izradu.

Tako bi novi izlazni izvještaj sadržavao sljedeće atribute:

Ugovor (odabir iz padajućeg menija), a potom prikaz svih atributa uz ugovor

Datum kreiranja novog izvještaja:

Datum slanja izvještaja ugovornom tijelu:

Listing ranijih izvještaja (odabirom iz padajućeg menija IZVJEŠTAJI) (uz funkciju dodaj +1, +2...+n)

Naziv izvještaja

Datum slanja izvještaja

Datum objavljivanja izvještaja

UNDoc Symbol / CoE Symbol

Koristeći ovo sekciju u sprezi sa noim izvještajima biće moguće generirati kalendar izvještajnih obaveza visoked strane ugovornice

Listing ranijih preporuka (ako ih ima)(odabirom iz padajućeg menija PREPORUKE) (uz funkciju dodaj +1, +2...+n)

Listing zakona koji se na provedbu ugovora koji je predmetom izvještavanja (odabirom iz padajućeg menija ZAKONI) (uz funkciju dodaj +1, +2)

Indikatori (odabirom iz padajućeg menija INDIKATORI) (uz funkciju dodaj +1, +2...+n) sa unosom vrijednosti indikatora)

Pored toga, nakon određenog vremena kada se u bazu budu unosili podaci, centralna baza podataka će sadržavati podatke koje će u procesu izvještavanja biti potrebno dopuniti. Ipak, potrebno je predvidjeti resurse za autorizaciju i upoznavanje novih osoba sa okruženjem baze kao i sa načinom unosa podataka. U ovom procesu potrebno je razmotriti mogućnost angažovanje vanjske ekspertize u smislu obuka i procesa mentoringa za osoblje MLJPI BiH.

Interpretacija podataka i sačinjavanje teksta izvještaja je proces koji se u najvećoj mjeri provodi u okviru MLJPI BiH. Nacrti izvještaja se predstavljaju institucijama koje su dostavile podatke kako bi se osiguralo da je interpretacija podataka vjerodostojna. Pored toga, uloga MLJPI BiH pomaže nadležnim institucijama i organizacijama da podaci koje dostavljaju budu u skladu sa definiranim pitanjima i potrebnim indikatorima.

Pojedinačni planovi izvještavanja pripadaju taktičkom nivou planiranja, a njihov sadržaj generiše se iz Okvirnog programa i centralne baze podataka. Iako je svaki pojedinačni plan specifičan, njihova struktura je jedinstvena, u smislu da zahtjeva maksimalno usklađivanje sa već pomenutim temeljnima principima izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava, što se u ovom slučaju najprije odnosi na kapacitete angažiranja, koordiniranja, konsultiranja i upravljanja informacijama. U tom smislu, svaki od pojedinačnih planova zahtjeva imenovanje tima koji je odgovoran za pripremu izvještaja, zadužene službenike MLJPI BiH koji će pružiti stručnu i administrativno – tehničku podršku procesu pripreme izvještaja, listu preporuka koje se odnose na provođenje konkretnog međunarodnog ugovora, listu sa indikatorima koji daju informaciju o napretku u provođenju pomenutih preporuka, te listu administrativnih izvora/izvještajnih jedinica od kojih se očekuje da dostave pomenute indikatore. Naravno, ovdje se zahtjeva i utvrđivanje vremenskog okvira za svaku od faza pripreme pojedinačnog izvještaja. Vremenski okvir je postavljen tako da stvara realnu mogućnost za kvalitetnu realizaciju svake od faza izvještavanja.

Potrebno je osigurati da institucije od kojih se očekuje povratna informacija o indikatorima, dakle izvještajne jedinice ili administrativni izvori, dobiju preciznu informaciju o procesu i

jasno uputstvo o tome kakva povratna informacija se od njih očekuje, kako u pogledu forme, tako i u pogledu samog sadržaja.

Stručna osposobljenost i aktivno poznavanje metoda analize i sinteze kadrova MLJPI BiH je od presudnog značaja za kvalitetnu taktičku pripremu procesa izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava. Naime, kvalitetna analiza preporuka vodi ka utvrđivanju jasnih i preciznih indikatora. Nakon prikupljanja indikatora slijedi faza sinteze pristiglih nalaza i njihovog predstavljanja u obliku koherentnog izvještaja koji pruža što objektivniji uvid u stanje ljudskih prava u predmetnoj oblasti izvještaja. Kada je riječ o kapacitetu kadrova, njihova stručnost i autoritet znanja su od naročite važnosti u procesima konsultacija o izvještajima, kao i njihove validacije od strane različitih institucija.

Kvalitetna realizacija strateškog i taktičkog nivoa planiranja omogućava da se utvrđivanje godišnjeg plana izvještavanja svede na puku hronološko redanje aktivnosti iz pojedinačnih planova izvještavanja koje su predviđene za datu kalendarsku godinu. Za svaku od aktivnosti utvrđuju se potrebi finansijski, ljudski i organizacijski resursi. Finansijski resursi, naravno, zahtjevaju podatak o finansijskim izvorima, u odnosu na to da li se radi o budžetskim sredstvima ili nekom drugom vanbudžetskom izvoru finansiranja.

Operativni nivo je istovremeno i nivo na kome se planiraju obuke i treninzi za širok spektar aktera koji učestvuju u procesu izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora. Ovo se naročito odnosi na gore istaknuti zahtjev u pogledu stručne osposobljenosti i poznavanja metoda analize i sinteze za kadrove MLJPI BiH, te nešto šireg spektra znanja i vještina koje se očekuju od kadrova u institucijama koje su administrativni izvori indikatora o ljudskim pravima ili se, pak, od njih očekuje aktivno djelovanje na provođenju preporuka međunarodnih i regionalnih mehanizama iz oblasti ljudskih prava.

Naravno, metodologija ne bi bila potpuna i bez svojevrsne procjene vremenskog okvira koji je potreban za sve pojedinačne elemente različitih faza planiranja. Stoga slijedi i tabela koja daje okvirni pregled potrebnog vremena za utvrđivanje svakog od elemenata različitih faza planiranja.

Nivo planiranja	Naziv	Trajanje (sedmica)	
Priprema	Zvanično otpočinjanje procesa	3 - 4	
	Ekipiranje i priprema tima MLJPI BiH	2 - 3	
	Utvrđivanje i potvrđivanje liste sastavnih elemenata centralne baze podataka	2	
	Utvrđivanje i potvrđivanje liste pojedinačnih elemenata svih sastavnih elemenata centralne baze podataka	2	
	Inicijalno popunjavanje centralne baze podataka	4 - 6	
	Informisanje izvještajnih jedinica/administrativnih izvora o početku procesa planiranja	1	
Strateški nivo	Opći pregled stanja ljudskih prava	4	
	SWOT analiza sistema zaštite i promocije ljudskih prava u BiH	1	
	Vizija i strateški ciljevi Okvirnog programa	1	
	Pregled planova izvještavanja o provođenju pojedinačnih međunarodnih ugovora o ljudskim pravima	3	

	Petogodišnji kalendar izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima	1	
	Lista preporuka u oblasti ljudskih prava upućenih Bosni i Hercegovini putem procedura izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava	2	
	Lista indikatora ljudskih prava u Bosni i Hercegovini potrebnih za izvještavanje o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava	3	
	Lista izvještajnih jedinica/administrativnih izvora podataka neophodnih za izvještavanje o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava	3	
Taktički nivo	Izrada i usvajanje plana za izradu izvještaja	4	
	Imenovanje članova radne grupe	4	
	Rad radne grupe	6-8	
	Proces validacije nacrtu izvještaja sa nadležnim institucijama i organizacijama	2	
	Odobranje nacrtu izvještaja od strane ministra(ice)	2	
	Provođenje javnih konsultacija	4	
	Usvajanje izvještaja od strane Vijeća ministara BiH	2-3	
	Dostavljanje izvještaja tijelu za nadzor nad primjenom međunarodnog ugovora	1	
Operativni nivo	Hronološki pregled planiranih aktivnosti	2	
	Plan aktivnosti namijenjenih razvoju organizacijskih i ljudskih kapaciteta neophodnih za provođenje Okvirnog programa	2	
	Godišnji finansijski plan	2	

Značajan dio aktivnosti planiranja i pripreme naveden u prethodnoj tabeli realizuje se istovremeno. Za hronološko slaganje aktivnosti bitno je napomenuti da planiranje na operativnom, godišnjem, nivou mora pratiti budžetski ciklus i ne smije započeti kasnije od septembra tekuće godine, što znači da se sa aktivnostima planiranja na strateškom i taktičkom nivou, na početku svakog petogodišnjeg ciklusa planiranja, treba otpočeti najmanje šest mjeseci ranije.

3.1 Pripremni nivo

Pripremni nivo obuhvata niz aktivnosti koje omogućavaju uspostavljanje procesa sistematskog izvještavanja o provođenju međunarodnih i regionalnih ugovora u oblasti ljudskih prava u BiH. Ovo je faza kojom se postavljaju temelji za kvalitetno planiranje na strateškom, taktičkom i operativnom nivou.

Metodologija predviđa realizaciju aktivnosti kako slijedi u tabelarnom pregledu:

Faza	Koraci	Metode i alati	Učesnici	Rezultati
<i>Pripremna faza</i>	Iniciranje procesa sistematskog izvještavanja	Pravilnik, Metodologija, Odluka o pripremi i provođenju Okvirnog programa izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima (Obrazac br. 1)	Ministrica, kabinet ministrice, pomoćnica ministrice	Proces je započet donošenjem zvanične odluke MLJPI BiH o pripremi i provođenju procesa sistematskog izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava.
	Ekpiranje i priprema tima MLJPI BiH zaduženog za provođenje procesa sistematskog izvještavanja	Pravilnik, Metodologija, Rješenje o imenovanju Radne grupe MLJPI BiH za pripremu i provođenje Okvirnog programa (Obrazac br. 2), poziv za radionicu (Obrazac br. 3) i opis jednodnevne pripreme radionice za Radnu grupu MLJPI BiH (Obrazac br. 4)	Ministrica, kabinet, pomoćnici ministrice, službenici/ce sektora, Agencije za ravnopravnost spolova i Ureda predstavnika pred Sudom, Radna grupa MLJPI BiH	Usaglašen je sastav i zvaničnim rješenjem je formirana Radna grupa za koju se organizuje i provodi jednodnevna radionica o korištenju utvrđene metodologije.
	Utvrđivanje i potvrđivanje liste sastavnih elemenata i njihovih podelemenata u okviru centralne baze podataka	Pravilnik, Metodologija, Uputstvo za korisnike centralne baze podataka	Radna grupa MLJPI BiH, IT tim	Na nivou radne grupe potvrđeni su svi sastavni elementi centralne baze podataka sa listama njihovih podelemenata, te utvrđene, ukoliko su potrebne, izmjene i dopune Uputstva za korisnike centralne baze podataka.
	Popunjavanje centralne baze podataka	Pravilnik, Metodologija, Uputstvo za korisnike centralne baze podataka, Kompilacija UN preporuka, Indikatori ljudskih prava u BiH	Radna grupa MLJPI BiH, IT tim, službenici MLJPI BiH zaduženi za unos i obradu podataka	Centralna baza podataka sadrži podatke o međunaordnim i regionalnim ugovorima o ljudskim pravima, pregled predatih i nadolazećih izvještaja o provođenju međunarodnih i regionalnih ugovora o ljudskim pravima, pregled preporuka koje su upućene BiH i pregled indikatora ljudskih prava u BiH (strukturnih, procesnih i indikatora ishoda, tj., baznih i posebnih), kao i opis administrativnih izvora, tj. Izvještajnih jedinica koje dostavljaju potrebne indikatore.

	<p>Inicijalno informisanje izvještajnih jedinica ili administrativnih izvora o započinjanju procesa</p>	<p>Prijedlog zvaničnog dopisa najave pripreme i provođenja Okvirnog programa izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima sa priložima (Obrazac br. 5), uključujući i Upitnik za izvještajne jedinice/administrativne izvore indikatora ljudskih prava (Obrazac br. 6)</p>	<p>Ministrica, kabinet, Radna grupa MLJPI BiH</p>	<p>Sve institucije koje su preliminarno, u centralnoj bazi podataka, identificirane kao izvještajne jedinice ili administrativni izvori podataka obavještene su o započinjanju procesa, te imaju mogućnost da dostave svoje komentare, sugestije i prijedloge u odnosu na preliminarne liste indikatora ljudskih prava u BiH putem kojih će se, između ostalog, pratiti provođenje međunarodnih i regionalnih ugovora o ljudskim pravima.</p>
--	---	--	---	---

Kao što se vidi iz tabele sam proces započinje rukovodstvo MLJPI BiH, tj. ministrica i njeni ključni saradnici iz kabineta i relevantnih sektora ministarstva. Ovo je najuži tim koji obavlja početne konsultacije i usaglašava i priprema akte kojima se ozvaničava početak procesa, te utvrđuje i sami prijedlog sastava Radne grupe za pripremu i provođenje Okvirnog programa (u daljem tekstu: Radna grupa MLJPI BiH), kao i odgovornost za njeno vođenje.

U Radnu grupu MLJPI BiH je poželjno osim rukovodilaca i službenika MLJPI BiH uključiti i određeni broj vanjskih eksperata i konsultanata koji su u prethodnom periodu bili angažovani na pružanju različitih vidova podrške organizaciji i funkcionisanju MLJPI BiH. Radna grupa MLJPI BiH ne treba imati više od petnaest članova. Kao i uvijek u ovakvim slučajevima od naročitog je značaja uloga voditelja/ice tima. Ne treba posebno naglašavati kako se ovdje očekuje osoba koja ima i hijerarhijski i profesionalni autoritet, leaderske kvalitete, prepoznatljivost, kao i entuzijazam i izraženu posvećenost djelovanju u oblasti zaštite i promocije ljudskih prava.

Inicijalna priprema Radne grupe MLJPI BiH ostvaruje se kroz organizaciju jednodnevne radionice od koje se očekuje da omogući:

- Zajedničko razumijevanje metodologije i procesa sistematskog izvještavanja o provođenju međunarodnih i regionalnih ugovora u oblasti ljudskih prava;
- Razumijevanje uloge Radne grupe, a zatim i ostalih aktera koji će se postepeno uključivati u ovaj proces;
- Dogovor o preuzimanju odgovornosti za pojedinačne aspekte pripremne faze na nivou članova Radne grupe.

Radionica se koristi i za utvrđivanje preliminarnog vremenskog okvira za realizaciju pripremnih aktivnosti, a naročito onih koje se odnose na prikupljanje materijala i početno popunjavanje centralne baze podataka.

Nakon što se na nivou Radne grupe postigne zajedničko razumijevanje procesa, a istovremeno sa započetim aktivnostima vezanim za pripremu i popunjavanje centralne baze podataka, pristupa se i početnom informisanju širokog spektra potencijalnih aktera o započetom procesu. Ovo se najprije odnosi na informisanje onih institucija od koji se očekuje da djeluju kao izvještajne jedinice, tj. administrativni izvori potrebnih indikatora ljudskih prava za BiH. Uz zvanični dopis (Obrazac br. 5) MLJPI BiH, kojim se obavještavaju o započetom procesu, navedenim institucijama se dostavljaju i odgovarajući upitnici (Obrazac br. 6) koji sadrže preliminarnu listu indikatora ljudskih prava za BiH, te se traži i njihova povratna informacija u odnosu na potrebu za prikupljanjem i dostupnost svakog od navedenih indikatora.

3.2 Strateški okvir – Okvirni program izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u ljudskim pravima (Okvirni program)

Okvirni program predstavlja strateški nivo planiranja izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima. U tabeli su opisani koraci, sa odgovarajućim metodama i analizama koje je neophodno poduzeti kako bi se kreirao Okvirni program.

Faza	Koraci	Metode i alati	Učesnici	Rezultati
<i>Okvirni program</i>	Opći pregled stanja ljudskih prava u BiH	Pravilnik, Metodologija, prateći akt uz upitnik o godišnjim baznim indikatorima ljudskih prava (Obrazac br. 7), upitnik o godišnjim baznim indikatorima ljudskih prava (Obrazac br. 8), uporedni pregled baznih indikatora ljudskih prava (Obrazac br. 10) izveden iz centralne baze podataka, obrazac Okvirni program (Obrazac br. 9)	Radna grupa MLJPI BiH, IT tim, službenici MLJPI BiH zaduženi za unos i obradu podataka	Analiza stanja ljudskih prava u BiH sa trendovima i osnovnim nalazima, kao i sistem indikatora kao osnov za praćenje i vrednovanje ostvarenog napretka u oblasti ljudskih prava. Trendovi u oblasti ljudskih prava se izvode iz uporedne analize baznih indikatora koji se prikupljaju na godišnjem nivou.
	SWOT analiza sistema promocije i zaštite ljudskih prava u BiH	SWOT analiza, program radionice namijenjene izradi SWOT analize Obrazac br. 12), poziv na radionicu (Obrazac br. 11), obrazac Okvirni program (Obrazac br. 9)	Ministrica, kabinet, pomoćnici ministrice, službenici/ce sektora, Agencije za ravnopravnost spolova i Ureda predstavnika pred Sudom, Radna grupa MLJPI BiH	Identificirane su glavne prednosti i nedostaci postojećeg sistema promocije i zaštite ljudskih prava u BiH, kao i ključne prilike, te vanjske prijetnje koje se mogu dovesti u vezu sa konkretnom procedurom pripreme izvještaja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava.
	Vizija i strateški ciljevi Okvirnog programa	Pravilnik, Metodologija, program radionice namijenjene pripremi vizije i strateških ciljeva (Obrazac br. 12), poziv na radionicu (Obrazac br. 11), obrazac Okvirni program (Obrazac br. 9)	Ministrica, kabinet, pomoćnici ministrice, službenici/ce sektora, Agencije za ravnopravnost spolova i Ureda predstavnika pred Sudom, Radna grupa MLJPI BiH	Na osnovu prethodno urađene opće SWOT analize cjelokupnog sistema promocije i zaštite ljudskih prava, utvrđena je specifična vizija razvoja sistema izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava koja izražava njegov doprinos općem sistemu promocije i zaštite ljudskih prava. Uz gore navedeno, utvrđeni su i strateški ciljevi za svaku od sljedećih oblasti:
	Pregled planova izvještavanja o	Pravilnik, Metodologija,	Radna grupa	Za svaki međunarodni ugovor u oblasti ljudskih prava utvrđene su

	provođenju pojedinačnih međunarodnih ugovora o ljudskim pravima	obrazac Okvirni program (Obrazac br. 9)	MLJPI BiH	ključne ili prioritetne preporuke sa pratećim indikatorima, institucije koje će biti nositeljice izrade i verifikacije izvještaja, odgovorna osoba iz MLJPI BiH i vremenski okvir za realizaciju pojedinačnih faza izvještavanja.
	Petogodišnji kalendar izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima	Pravilnik, Metodologija, obrazac Okvirni program (Obrazac br. 9), obrazac Petogodišnji kalendar	Radna grupa MLJPI BiH	Kao sastavni dio Okvirnog programa utvrđen je, u posebnom formatu, kalendar sa datumima podnošenja izvještaja u okviru međunarodnih ugovora o ljudskim pravima za narednih pet godina. Osim datuma njihovog podnošenja, za svaki od izvještaja se unosi i vremenski okvir za realizaciju svih pojedinačnih faza njihove pripreme.
	Pregled preporuka u oblasti ljudskih prava	Ispis iz centralne baze podataka	Radna grupa MLJPI BiH	Okvirni program donosi pregled aktuelnih preporuka u oblasti ljudskih prava koje su Bosni i Hercegovini upućene nakon posljednjih izvještajnih ciklusa.
	Pregled indikatora ljudskih prava u BiH	Ispis iz centralne baze podataka	Radna grupa MLJPI BiH	Okvirni program donosi pregled ažuriranih indikatora ljudskih prava u Bosni i Hercegovini koji su utvrđeni u odnosu na zahtjeve međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava, kao i u odnosu na aktuelne preporuke u oblasti ljudskih prava.
	Pregled izvještajnih jedinica/administrativnih izvora	Ispis iz centralne baze podataka	Radna grupa MLJPI BiH	Okvirni program donosi ažurirani pregled izvještajnih jedinica/administrativnih izvora podataka koji se koriste za utvrđivanje indikatora ljudskih prava u Bosni i Hercegovini.
	Uporedni pregled baznih indikatora po godinama	Ispis iz centralne baze podataka, upitnik o godišnjim baznim indikatorima ljudskih prava (Obrazac br. 7)	Radna grupa MLJPI BiH	Kao prilog Okvirnom programu daje se i uporedni pregled baznih indikatora po godinama na osnovu kojeg se procjenjuju trendovi u oblasti ljudskih prava neophodni za formulisanje općeg pregleda stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini.
	Usvajanje Okvirnog programa	Obrazac Okvirnog programa (Obrazac br. 9), Odluka o usvajanju Okvirnog programa (Obrazac br. 13)	Ministrica, kabinet ministrice	Okvirni program za naredni petogodišnji period je usvojen u formatu odgovarajuće odluke koju donosi ministrica, koja definiira ključne aspekte realizacije Okvirnog programa, od zaduženja Radne grupe MLJPI BiH do načina izvještavanja o provođenju.

Gore navedeni koraci nude osnovnu strukturu strateškog okvira izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava. Naravno, primjena metodologije u praksi dovešće do novih spoznaja i eventualnih proširenja ove strukture.

Početni korak u kreiranju strategije, tj. Okvirnog programa, je analiza stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Opći pregled stanja ljudskih prava u BiH obuhvata sve najvažnije kategorije ljudskih prava koje su obuhvaćene sadržajem međunarodnih i regionalnih ugovora o ljudskim pravima, a koje, između ostalog, uključuju i sljedeće:

- Pravo na život
- Pravo na slobodu i sigurnost ličnosti
- Pravo na učešće u javnom životu
- Zabrana mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja
- Pravo na slobodu mišljenja i izražavanja
- Pravo na pravično suđenje
- Pravo na uživanje najvišeg dostižnog standarda fizičkog i mentalnog zdravlja
- Pravo na obrazovanje
- Pravo na rad
- Pravo na zabranu diskriminacije i jednakost

Opći pregled stanja ljudskih prava daje uvid u prethodno i sadašnje stanje u gore navedenim aspektima ljudskih prava. Ovo je svojevrsna analiza koja identifikira ključne probleme i izazove u oblasti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Ona se zasniva na procesima prikupljanja, obrade i analize baznih indikatora ljudskih prava definiranih Pravilnikom o načinu prikupljanja, korištenja i razmjene podataka o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini za nadležnosti MLJPI BiH. Administrativni izvori podataka za bazne indikatore ljudskih prava su iz širokog spektra institucija i organizacija izvršne, zakonodavne i sudske vlasti u Bosni i Hercegovini. Bazni indikatori se prikupljaju u godišnjim intervalima, tako što pomenute institucije odgovaraju na odgovarajući Upitnik za prikupljanje godišnjih baznih indikatora koji im dostavlja MLJPI BiH (Obrazac br. 7. i Obrazac br. 8.). Na ovaj način prikupljeni podaci se unose u centralnu bazu podataka iz koje se generira uporedni pregled baznih indikatora po godinama koji omogućava precizno utvrđivanje trendova u različitim aspektima ljudskih prava u Bosni i Hercegovini.

Bitno je istaći da postojeća lista baznih indikatora ljudskih prava sadržana u Pravilniku o načinu prikupljanja, korištenja i razmjene podataka o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini nije konačna i zatvorena za izmjene. Njeno redovno ažuriranje i usklađivanje sa aktuelnim potrebama sistema zaštite i promocije ljudskih prava u Bosni i Hercegovini je imperativna aktivnost koja će biti dijelom svake naredne pripreme faze koja će prethoditi utvrđivanju budućih Okvirnih programa izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava.

Imajući u vidu potrebu za kontinuiranim osmišljavanjem i razvijanjem indikatora ljudskih prava za Bosnu i Hercegovinu, kao sastavni dio ove metodologije dajemo i izvod iz dokumenta „Indikatori ljudskih prava u Bosni i Hercegovini: Radni materijal za konsultacije o uspostavljanju sistema za prikupljanje indikatora ljudskih prava u Bosni i Hercegovini“ koji objašnjava koncept indikatora ljudskih prava i daje ključne smjernice za postupak razvoja indikatora ljudskih prava u Bosni i Hercegovini.

Indikatori ljudskih prava

Indikatori ljudskih prava su specifične informacije o stanju ili položaju određenog predmeta, događaja, aktivnosti ili ishoda koji može biti povezan sa normama i standardima ljudskih prava; koji se bavi principima, pitanjima i problemima ljudskih prava ili ih odražava; i koji se može koristiti za procjenu i praćenje unapređenja i implementacije ljudskih prava. Ipak, važno je naglasiti da se procjene stanja ljudskih prava ne mogu zasnivati isključivo ili jedino na indikatorima ljudskih prava. U tom smislu, indikatori su samo alati ili alatke koje dodaju vrijednost procjenama ljudskih prava koje imaju jaku kvalitativnu dimenziju i nisu zamjena za njih. Primarni interes pri njihovom korištenju je u mjerenju nekoliko relevantnih odlika koje mogu biti u vezi sa napretkom u ostvarivanju i uživanju ljudskih prava ili sa procjenom napora koji se ulažu u cilju ispunjavanja preuzetih obaveza iz oblasti ljudskih prava. Drugim riječima, koristimo ih kako bi dobili objektivniju i sveobuhvatniju procjenu određenih aspekata ljudskih prava.

Njihova upotreba kao alatki za izradu procjena o stanju ljudskih prava u potpunosti ovisi od dostupnosti i relevantnosti podataka. Za osmišljavanje relevantnih indikatora bitno je da im prethode participativni procesi koji će omogućiti aktivno i ravnopravno učešće svih aktera ljudskih prava. Samo na taj način se može omogućiti utvrđivanje sveobuhvatnog skupa indikatora, pri čemu će svaki od njih biti izabran od strane samih korisnika, te biti u skladu sa njihovim ciljevima i nacionalnim kontekstom.

Ujedinjenje nacije su zaslužne za razvoj indikatora za ljudska prava. Indikatori su odgovor na uočenu potrebu da se usaglašenost država članica sa ugovorima o ljudskim pravima, koje su ratificirale, provjeri kroz analizu i korištenje statističkih informacija. Vodeću ulogu u pripremi indikatora imala je Kancelarija visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (OHCHR). OHCHR je 2006. godine predstavio okvirnu metodologiju za identifikaciju indikatora ljudskih prava, dok je 2008. godine započeo proces pripreme alata koji bi omogućili korištenje indikatora za ljudska prava na nivou država članica.

Sastavni dio tih alata jeste sama lista sa indikatorima koji se odnose na široku grupu temeljnih ljudskih prava – građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava. Ona je utvrđena nakon opsežnih savjetovanja sa svim ključnim sudionicima procesa izvještavanja o ljudskim pravima. Na međunarodnom nivou uključeni su predstavnici i predstavnice ugovornih tijela, specijalni izvjestioci, stručnjaci iz akademskih institucija, međunarodnih organizacija i organizacija civilnog društva. Pojedinačna nacionalna savjetovanja uključila su institucije za ljudska prava, nosice procesa izrade javnih politika, organe odgovorne za izvještavanje i sprovođenje ugovora o ljudskim pravima, statističke institucije i organizacije civilnog društva.

Značaj indikatora za ljudska prava potvrđen je odlukama Komiteta za ekonomska, socijalna i kulturna prava i Komiteta za ljudska prava koji su promijenili svoje smjernice za izvještavanje država ugovornica, te sada od njih zahtjevaju da koriste odgovarajuću statistiku i indikatore za ona prava čije sprovođenje nadziru. Bosna i Hercegovina kao država potpisnica Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima obavezna je primjenjivati indikatore za ljudska prava!

Uspješna primjena indikatora za ljudska prava zavisi od kvaliteta utvrđenih atributa za svako od ljudskih prava! Atributi moraju biti zasnovani na iscrpnom poznavanju standarda ljudskih prava, moraju odražavati suštinu prava, ne smije ih biti mnogo (najčešće su četiri atributa

sasvim dovoljna) i ne smiju se međusobno preklapati. Primjera radi, za pravo na život, kao temeljno ljudsko pravo, najčešće se koriste sljedeća četiri atributa: „arbitrarno lišavanje života“, „nestanak pojedinaca“, „zdravlje i ishrana“ i „smrtna kazna“. U slučaju prava na zdravlje, najčešće se koristi čak pet atributa: „polno i reproduktivno zdravlje“, „smrtnost djece i zdravstvo“, „prirodno i radno okruženje“, „prevencija, liječenje i kontrola bolesti“ i „pristupačnost objekata zdravstvene zaštite i osnovnih lijekova“. I inače, ukoliko govorimo o pravima koja se odnose na ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, u većini slučajeva se koristi metod generičkog pristupa identifikovanju atributa ili indikatora zasnovanih na pojmovima adekvatnosti, pristupačnosti, dostupnosti, adaptibilnosti, prihvatljivosti i kvaliteta.

Kod izbora atributa ljudskih prava postoji jedna olakšavajuća okolnost koja je naročito važna za države koje tek osmišljavaju svoje nacionalne sisteme upotrebe ili primjene indikatora. Naime, temelji standarda ljudskih prava su univerzalni, što znači, da jednom utvrđeni atributi ljudskih prava, koji su prošli provjeru i potvrdu stručnjaka, ne moraju biti utvrđivani ponovo, odnosno primjenjivi su u većini okruženja. Samo prilagođavanje nacionalnim kontekstima se vrši na nivou odabira specifičnih indikatora koje vežemo za atribute.

U idealnoj varijanti, svakom ljudskom pravu ili svakom od ključnih atributa ljudskih prava je potrebno pridodati set indikatora koji će uključivati najmanje po jedan strukturalni indikator, a zatim i indikator procesa i ishoda. Podjela indikatora na strukturalne, te indikatore procesa i ishoda utemeljena je na razumijevanju da se indikatori koriste u svrhu svojevrsnog mjerenja ljudskih prava, tj. mjerenje opredjeljenosti nosilaca obaveza (primarno države i državnih organa) da ispunjavaju svoje obaveze iz oblasti ljudskih prava, kao i mjerenje napora koje ulažu kako bi omogućile ispunjavanje tih obaveza, te mjerenje rezultata tih napora.

Stoga:

Strukturalni indikatori (mjerenje opredjeljenosti) – odražavaju ratifikaciju i usvajanje pravnih instrumenata, međunarodnih i domaćih, kao i postojanje i uspostavljanje osnovnih institucionalnih mehanizama koji se smatraju neophodnim za unapređenje i zaštitu ljudskih prava. Oni sadrže i podatke o okviru odgovarajućih državnih politika i strategija koje se odnose na ljudska prava. Primjera radi, strukturalni indikatori se odnose na „broj međunarodnih instrumenata za ljudska prava koje je država ratificirala“, „postojanje domaćih zakona i ustavnih odredbi o pravima“, ili, pak, „vrstu akreditacije nacionalnih institucija za ljudska prava“.

Indikatori procesa (mjerenje napora) – mjere aktuelne napore koje odgovorni ulažu kako bi svoja opredjeljenja iz domena ljudskih prava pretvorili u željene rezultate. Indikatori procesa podrazumijevaju i kontinuirano procjenjivanje politika i posebnih mjera koje se poduzimaju u cilju ispunjavanja obaveza u oblasti ljudskih prava. Indikatori koji sadrže informaciju o budžetskim alokacijama često se koriste upravo u svrhu mjerenja napora.

Indikatori ishoda (mjerenje rezultata) – omogućavaju jasan prikaz pojedinačnih i kolektivnih postignuća, koja odražavaju stepen uživanja ljudskih prava u datom kontekstu. Indikatori poput „udio radnika koji koriste povlastice iz planova za socijalno osiguranje“ ili „stopa pismenosti mladih i odraslih“ jesu tipični predstavnici ove kategorije indikatora.

U tabeli ispod utvrđeni su atributi prava na život, te odgovarajući indikatori koji su u funkciji gore navedenih „mjerenja“.

Univerzalni standard	Atributi	Indikatori
<p>Pravo na život je univerzalni standard definiran članom 3. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i glasi:</p> <p>Svako ima pravo na život, slobodu i bezbjednost ličnosti.</p>	<p>Iz ovoga standarda moguće je izvući najmanje četiri atributa koji odražavaju samu suštinu prava na život kao univerzalnog standarda ljudskih prava, i to su:</p> <p>Arbitrarno lišavanje života Nestanak pojedinaca Zdravlje i ishrana Smrtna kazna</p>	<p>U finalnoj fazi prevoda, polazi se od činjenice da atributi zapravo predstavljaju konkretne obaveze države u odnosu na poštovanje i zaštitu odgovarajućeg ljudskog prava, u ovom slučaju prava na život. Slijedeći ovu logiku moguće je utvrditi cijeli skup podataka koji će nam pomoći da utvrdimo da li država ispunjava svoje obaveze ili ne. Naravno, radi se o indikatorima kojima se mjeri opredjeljenost države da ispuni svoje obaveze, napore koje ulaže u ispunjavanje istih, te rezultate koje postiže. Drugim riječima, za svaki od atributa se pripisuje najmanje jedan strukturalni indikator (mjeri opredjeljenje), te indikator procesa (mjeri napor) i indikator ishoda (mjeri rezultat). Neki od indikatora koje vežemo uz attribute prava na život su:</p> <p>Međunarodni ugovori o ljudskim pravima relevantni za pravo na život, koje je država ratifikovala. Datum stupanja na snagu i obuhvat domaćih zakona za sprovođenje prava na život. Udio stanovništva koje koristi poboljšani izvor pijaće vode. Stopa ubistava (namjernih i nenamjernih) na 100.000 stanovnika.</p>

Ipak, mora se imati u vidu da je u nekim slučajevima dovoljan samo jedan indikator koji može da na adekvatan način obuhvati više od jednog atributa prava; u drugim, pak, slučajevima može biti potrebno nekoliko indikatora kako bi obuhvatili samo jedan atribut prava. Primjera radi, stopa pismenosti je biće relevantna za više od jednog atributa prava na obrazovanje.

U pogledu sadržaja indikatora razlikujemo objektivne indikatore, tj. indikatore koji predstavljaju činjenice (npr. tjelesna težina djece, broj nasilnih smrti, nacionalnost žrtava, itd.), i subjektivne indikatore, tj. indikatore kojima predstavljamo procjene (npr. mišljenje pojedinaca o nezavisnosti pravosuđa, procenat pojedinaca koji se osjećaju sigurno u gradovima, itd.).

U odnosu na oblik u kojem je predstavljen indikator, govorimo o kvantitativnim indikatorima koji su primarno izraženi kao brojevi, procenti ili indeksi, ali i o kvalitativnim indikatorima kao tekstualnim informacijama kojima predstavljamo objekte, mišljenja, percepcije, rasuđivanja i sl.

U odnosu na predmet njihove pažnje o indikatorima ljudskih prava se može govoriti kao o indikatorima učinka, kojima je primarni cilj verifikacija promjena do kojih su dovele razvojne

intervencije, te indikatorima usklađenosti koji daju jasnu sliku onoga što je stepen ispunjenosti obaveza koje proizilaze iz standarda ljudskih prava.

Pored ove tri kategorije, važno je istaći postojanje indikatora sveprožimajućih normi i principa ljudskih prava koji su osmišljeni tako da pružaju informacije o mjeri u kojoj proces implementacije i ostvarivanja ljudskih prava poštuje, štiti i unapređuje nediskriminaciju i ravnopravnost, pristup pravnim sredstvima zaštite i sl. Primjera radi, ako su u pitanju pomenute norme nediskriminacije i ravnopravnosti onda je pri odabiru strukturalnih i indikatora procesa i ishoda potrebno tražiti dezagregirane podatke prema osnovama zabrane diskriminacije kao što su pol, invaliditet, etnička pripadnost, vjeroispovjest, jezik, dob, društvena i regionalna pripadnost.

Smjernice za razvoj indikatora ljudskih prava u Bosni i Hercegovini

Upotreba indikatora za ljudska prava dio je šireg procesa sistematskog rada na implementaciji, praćenju i ostvarivanju ljudskih prava. Njihova temeljna funkcija je mjerenje implementacije ljudskih prava. Upravo zahvaljujući indikatorima moguće je preciznije artikulirati i iznositi zahtjeve prema nadležnim institucijama, kao i kvalitetnije formulisati javne politike i programe, koji za cilj imaju olakšano ostvarivanje ljudskih prava. Iako veoma bitan, ovo je samo jedan od razloga zbog kojih je Bosni i Hercegovini nepohodan sistem prikupljanja i korištenja indikatora ljudskih prava.

Neki od pomenutih razloga uključuju i sljedeće:

Budući da je ovaj materijal i započet na temelju kraćeg uvida u sadržaj preporuka koje su Bosni i Hercegovini uputila tijela UN-a za ljudska prava, bitno je naglasiti da korištenje indikatora, za svaku pojedinačnu državu, ima i svoj međunarodni značaj, budući da omogućava njihovo djelovanje u okviru pomenutih obaveznih mehanizama Ujedinjenih nacija za ljudska prava. Ovdje se najprije misli na Univerzalni periodički pregled (UPP) kao ključni mehanizam kojim Savjet za ljudska Ujedinjenih nacija, u ciklusima od četiri i po godine, sprovodi pregled stanja ljudskih prava u državama članicama. Pored Savjeta za ljudska prava, tu je i obaveza izvještavanja prema devet komiteta za ljudska prava koja su formirana za svaki od devet važećih međunarodnih ugovora o ljudskim pravima.

Korištenje indikatora ljudskih prava omogućava suštinsko približavanje koncepta ljudskih prava onima kojima nedostaje njegovo dublje razumijevanje, što je naročito važno kada se radi o osobama od kojih se očekuje da uključuju ljudska prava u sve aspekte svoga rada, što se, primjera radi, očekuje od državnih službenika i službenica.

Korištenje indikatora ljudskih prava unapređuje i sam kvalitet i kvantitet opće društvene rasprave o ljudskim pravima, tako što omogućava širenje rasprave i izvan granica zakonodavnog ili pravosudnog sektora i aktivno uključuje i one učesnike i učesnice koji nemaju formalna znanja o instrumentima ljudskih prava.

Indikatori ljudskih prava imaju veliku važnost za ispunjavanje lokalnih razvojnih ciljeva, kao i ciljeva koje vezemo uz koncept dobrog upravljanja. Oni osnažuju javno zagovaranje ljudskih prava naglašavajući suštinsku važnost ljudskih prava za blagostanje ljudi.

Za pripremu i konačno utvrđivanje indikatora za ljudska prava u Bosni i Hercegovini, od značaja je da svi učesnici procesa imaju saznanja o tome gdje se zapravo nalaze informacije koje sadrže indikatori za ljudska? U odgovoru na ovo pitanje bitno je poći od toga da

indikatora ljudskih prava zapravo nisu potpuno novi ili nepoznati pokazatelji u Bosni i Hercegovini. Naime, većina uobičajenih i postojećih indikatora ili podataka iz administrativnih izvora može da se preradi i poveže sa relevantnim standardima ljudskih prava i obavezama koje iz njih proističu. Međunarodna iskustva rada na indikatorima ljudskih prava, moguće je identifikovati makar četiri široke kategorije mehanizama za generisanje podataka koji bi mogli da budu korisni pri razvijanju indikatora za izradu procjena stanja ljudskih prava.

Podaci o slučajevima kršenja ljudskih prava – kvalitativni ili kvantitativni podaci povezani sa događajima koje karakterizira pojava kršenja ljudskih prava. Na ovaj način se, kroz prikupljanje informacija, opisuje sam akt kršenja ljudskih prava, uz identifikaciju žrtve i počinilaca. Izvori podataka u ovim slučajevima su najčešće svjedočanstva žrtava ili svjedoka, zatim informacije koje su pribavili mediji, ali i različiti izvještaji državnih institucija, organizacija civilnog društva, kao i međunarodnih mehanizama za praćenje ostvarivanja ljudskih prava.

Društveno – ekonomska statistika i podaci iz administrativnih izvora – agregatni skupovi podataka ili indikatora zasnovanih na objektivnim kvantitativnim ili kvalitativnim informacijama u vezi sa životnim standardom i drugim aspektima života. Ovdje se najčešće nalaze statistički podaci koji se odnose na oblasti poput sastava stanovništva, ljudska naselja, stanovanje, geografska distribucija stanovništva; zdravlje i zdravstvene usluge, invaliditet, ishranu; obrazovne usluge; ekonomsku aktivnost i stanovništvo koje nije ekonomski aktivno; društvenoekonomske grupe i socijalnu mobilnost; prihod, potrošnju i bogatstvo; socijalno osiguranje i usluge socijalne zaštite; kulturu, komunikacije i slobodno vrijeme; korištenje vremena, javni red i mir i sigurnost; prirodno okruženje; političke aktivnosti. U ovoj oblasti je moguća i podjela na dodatne izvore, koji se odnose na:

- **administrativne podatke** pod kojima podrazumijevamo informacije koje generišu i prikupljaju resorna ministarstva i regulatorna tijela vlade, poput sistema registracije građana i građanki, registri stanovništva i druge administrativne evidencijske sisteme;
- **statistička anketna istraživanja** koja se koriste za neposredno prikupljanje kvantitativnih i kvalitativnih informacija o podgrupama stanovništva. Anketna ili istraživanja zasnovana na uzorku prikupljaju podatke iz dijela stanovništva koje je njima obuhvaćeno, s ciljem izvođenja zaključaka za cjelokupno stanovništvo. U tom smislu su istraživanja zasnovana na uzorku zapravo isplativa sredstva za prikupljanje informacija u situacijama gdje je potpun obuhvat nemoguć ili gdje podaci iz administrativnih izvora nisu dostupni.
- **popise** kao ukupne enumeracije (brojanje) svih stanovnika jedne zemlje ili druge teritorije i razlikuje se od statističkih anketnih istraživanja, gdje se intervjuišu samo odabrani stanovnici. Popisom dolazimo do osnovnih podataka o strukturi i glavnim karakteristikama stanovništva, kao i varijablama koje se ne mijenjaju brzo. Popis je ključni resurs za izradu dezagregiranih društveno-ekonomskih statistika, kao i za generisanje uzoraka za statistička anketna istraživanja.

Istraživanja o percepciji i stavovima – imaju za cilj utvrđivanje ličnih stavova o određenom pitanju reprezentativnog uzorka pojedinaca/ki, pri čemu se mora imati na umu da je karakter ovako prikupljenih informacija prevashodno subjektivan. Na ovaj način dobijene informacije donose pojedinačne perspektive ili „glas naroda“ u procjene stanja ljudskih prava.

Podaci zasnovani na procjenama stručnjaka – ovaj izvor informacija predstavlja mišljenje ograničenog broja ili uzorka „informisanih eksperata“ (akdemskih istraživača/ica,

naučnika/ca, rukovodioca/teljica) i podrazumijeva sistematičnije korištenje raznovrsnih izvora informacija, uključujući medije, državne izvještaje i izvještaje nevladinih organizacija.

Naravno, u kontekstu razmatranja smjernica za razvoj indikatora ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, bitno je identificirati i same aktere jednog složenog procesa prikupljanja, a zatim obrade i analize indikatora ljudskih prava. I ovdje je međunarodna praksa prilično precizna, te identificira sljedeće aktere čije se učešće smatra neophodnim za uspješno funkcionisanje sistema za prikupljanje i korištenje indikatora za ljudska prava u BiH:

Izabrani i imenovani nosioci političkih funkcija jedini su koji mogu garantovati političku posvećenost i odgovornost prema ljudskim pravima, te su, samim tim, veoma značajan akter u procesu uspostavljanja i održavanja sveobuhvatnog sistema promocije i zaštite ljudskih prava, zasnovanog, između ostalog, i na sistematskom prikupljanju i diseminaciji indikatora za ljudska prava.

Resorna ministarstva i javni organi jesu osnovni izvor širokog spektra administrativnih podataka, pri čemu je od naročite važnosti da generisanje tih podataka bude zasnovano na strogim smjernicama i standardiziranoj metodologiji za evidenciju i kompilaciju relevantnih informacija. U tom smislu, i pored toga što same smjernice dolaze iz nacionalnih statističkih agencija i međunarodnih organizacija, uvijek postoji potreba za periodičnim nezavisnim pregledom kako bi paketi administrativnih podataka bili pouzdani i vjerodostojni.

Nacionalne institucije za ljudska prava, u zavisnosti od ustavnog i zakonskog okvira, nose manju ili veću odgovornost za sistem ljudskih prava u svakoj pojedinoj državi, pa samim tim i za odgovarajuću primjenu i okolnostima prilagođenu upotrebu indikatora za ljudska prava. Za ova tijela od presudnog je značaja njihova nezavisnost, adekvatno finansiranje, pristupačnost, te dostatni kapaciteti za provođenje nacionalnih planova ljudskih prava, kao i praćenje i analizu stanja ljudskih prava. U pojedinim državama, upravo su nacionalne institucije za ljudska prava bile predvodnice i voditeljice programa i projekata kojima je cilj bio sistematsko uvođenje indikatora za ljudska prava u djelovanje nacionalnog sistema namijenjenog promociji i zaštiti ljudskih prava.

Institucije za kontekstno specifične ranjive grupe koje su najčešće izložene diskriminatornim postupcima i društvenom isključenju, „prirodni“ su partneri u svim naporima usmjerenim na promociju, izgradnju i održavanje sistema ljudskih prava utemeljenog, između ostalog, i na sistematskoj upotrebi indikatora za ljudska prava.

Nacionalne institucije za statistiku su neizostavan partner u pokušaju ustanovljavanja sistematskog korištenja indikatora za ljudska prava. U tom smislu, veoma je važno da i ova tijela uživaju potreban stepen nezavisnosti, kao i zadovoljavajuće kapacitete za kvalitetno prikupljanje i diseminaciju indikatora. Od izuzetne je važnosti njihov doprinos stručnoj raspravi koja mora pratiti proces uvođenja indikatora u svim njegovim fazama. Naravno, i sama implementacija indikatora u značajnoj mjeri direktno ovisi od spremnosti ovih institucija da se angažuju u oblasti ljudskih prava.

Nacionalni i međunarodni tribunali i sudovi koriste ili bi trebali koristiti statističke podatke pri izradi procjena potencijalnih povreda međunarodnih i nacionalnih normi koje se odnose na ljudska prava. Njima je ovo naročito važno u pokušajima da se sudski ustanovi pojava „sistematske diskriminacije“, kao i efikasnost javnim programima, politikama i mjerama.

Civilno društvo je osnovni alternativni izvor kredibilnih informacija o kršenjima i povredi ljudskih prava. Međutim, izvještavanje o povredama ljudskih prava nije uvijek sistematično i kredibilno, između ostalog i zato što ne postoji dovoljno razvijena svijest o metodologiji za standardizovanje prikupljenih informacija, a postoji i faktor nedovoljnih resursa za izradu evidencija, koje bi obuhvatale podatke prikupljene kroz vrijeme i prostor.

Kancelarija visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (OHCHR), kao međunarodna organizacija i dio sistema Ujedinjenih nacija, sa mandatom da unapređuje i štiti uživanje i puno ostvarivanje svih prava utvrđenih u međunarodnom pravu ljudskih prava za sve ljude, neizbježni je akter napora usmjerenih ka uspostavljanju sistematskog praćenja ostvarivanja ljudskih prava zasnovanog na primjeni indikatora za ljudska prava.

Mediji, i štampani i elektronski, su također akteri koji imaju značajan uticaj na proces sistematskog korištenja indikatora za praćenje i procjenu stanja ljudskih prava. Od medija se traži da prepoznaju značaj i potencijal indikatora za ljudska prava, te da ih redovito koriste u svojim izvještavanjima kako bi kontinuirano radili na podizanju svijesti javnosti o stanju u oblasti ljudskih prava, te ponudili mogućnost građanima i građankama da jasnije artikulišu i argumentiraju svoja očekivanja od nadležnih institucija vlasti i javne uprave.

Odgovornost za izradu Općeg pregleda stanja ljudskih prava ima Radna grupa MLJPI BiH, naravno, uz aktivnu saradnju svih institucija koje su identificirane kao administrativni izvori podataka potrebnih za formiranje indikatora ljudskih prava. Osim indikatora, oni se u svom radu na Općem pregledu mogu osloniti i na širok spektar prethodnih izvještaja, a naročito preporuka koje su upućene BiH, te dokumente organizacija civilnog društva i međunarodnih organizacija kojima su u fokusu ljudska prava u Bosni i Hercegovini. Opći pregled ne smije biti suviše obiman materijal, pa je svako od gore navedenih prava potrebno predstaviti na nivou ključnih i najprioritetnijih problema i što preciznijih i ilustrativnijih indikatora.

Stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini je, između ostalog, odraz efikasnosti i efektnosti sistema zaštite i promocije ljudskih prava u BiH. To je i razlog koji Opći pregled stanja ljudskih prava u BiH čini naročito pogodnom dokumentacijskom osnovom za SWOT analizu pomenutog sistema zaštite i promocije ljudskih prava u BiH. Analiza koja identifikira snage i slabosti, kao unutrašnje faktore sistema, odnosno prilike i prijetnje, kao vanjske faktore iz okruženja predmetnog sistema, je svojevrsna sinteza prethodno utvrđenog Općeg pregleda stanja ljudskih prava u BiH. Njen značaj se ogleda u tome što daje smjernice za utvrđivanje vizije i strateških ciljeva sistema izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava. Ovo je način da se osigura da sistem izvještavanja bude u funkciji unapređenja nadređenog sistema promocije i zaštite ljudskih prava. SWOT analiza se provodi u okviru radionice u čijem radu osim članova i članica Radne grupe MLJPI BiH mogu učestvovati i predstavnici nacionalnih institucija za ljudska prava, organizacija civilnog društva i onih institucija vlasti koje su usko povezane sa provođenjem aktivnosti na zaštiti i promociji ljudskih prava. Slijedi tabela sa nekoliko pitanja koja se mogu koristiti za potrebe SWOT analize.

Snage (Strengths – S)	Slabosti (Weaknesses – W)
Šta su pozitivne specifičnosti našeg sistema promocije i zaštite ljudskih prava? Koji procesi u okviru sistema se mogu smatrati naprednim u odnosu na prakse iz bližeg i daljeg okruženja?	Koji segmenti sistema se mogu smatrati lošijim u odnosu na druge? Šta su ključne prepreke za razvoj sistema?

Prilike (Opportunities – O)	Prijetnje (Treats – T)
Da li postoje neke okolnosti u okruženju koje se mogu smatrati dobrim prilikama za unapređenje i razvoj našeg sistema promocije i zaštite ljudskih prava?	U kojim specifičnim aspektima prilike u okruženju mogu ugroziti naš sistem promocije i zaštite ljudskih prava?

Na istoj radionici će se provesti i sljedeća aktivnost strateškog planiranja koja se odnosi na već pomenuto utvrđivanje vizije i strateških ciljeva sistema izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava. Osim SWOT analize, tehnika izrade problemskog stabla i stabla ciljeva će se koristiti u provođenju ove aktivnosti. I vizija i strateški ciljevi se postavljaju u odnosu na mogući doprinos sistema izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora ukupnom sistemu zaštite i promocije ljudskih prava.

Učesnici i učesnice radionice imaju priliku da se očituju o stepenu prioritarnosti u odnosu na gore navedene oblasti, te utvrđuju strateške ciljeve za tri područja koja se ističu kao najprioritetnija. Strateški ciljevi se posmatraju kao glavni pravci djelovanja koji vode ka ostvarenju postavljene vizije.

Sama vizija je rezultat strateškog fokusiranja koje se zanima za, s jedne strane, perspektivne i postojeće prednosti sistema, i njegove najizraženije probleme, s druge strane. Šta je to što je najbolje u vezi sa našim sistemom izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima? S druge strane, šta je naš najveći nedostatak, najveći problem? U odgovoru na ova dva temeljna pitanja nalazi se i sadržaj vizije koju treba postaviti. Dobra praksa oblikovanja strateških vizija nalaže da vizija sadrži sljedeće elemente:

Oblikovanje buduće pozicije – u ovom dijelu vizije se podsjeća na postojeće prednosti i prilike, a zaključuje se sa formulisanjem buduće pozicije sistema koja će biti rezultat iskorištenih prednosti i prilika.

Oblikovanje zajedničke perspektive – vizija se ovdje podsjeća na ključne probleme i izazove sistema, te afirmiše vrijednosti i principe, čijim poštovanjem i provođenjem, se omogućava njihovo prevazilaženje i zauzimanje, u prvom dijelu spomenute, pozicije.

Vizija je osnova za konačno postavljanje i oblikovanje strateških ciljeva, a posredno utiče i na pripremu i provođenje pojedinačnih planova izvještavanja od kojih se očekuje da u svakom segmentu odražavaju strateške ciljeve koji su postavljeni pred sistem izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava.

Pregled planova izvještavanja o provođenju pojedinačnih međunarodnih ugovora je sastavni dio Okvirnog programa. Na osnovu ranije utvrđenih zaduženja, pregled svakog pojedinačnog plana izvještavanja sačinjava zaduženi službenik ili službenica MLJPI BiH. Sastavni elementi svakog od ovih pojedinačnih pregleda su:

- Osnovne informacije o međunarodnom ili regionalnom ugovoru
- Lista sa informacijama o nazivu akata i dokumenata pripremljenih u prethodno ostvarenoj komunikaciji BiH sa mehanizmom nadležnim za praćenje predmetnog ugovora
- Informacija o ključnim preporukama u predmetnoj oblasti i indikatorima koji omogućavaju praćenje njihovog provođenja
- Prijedlog institucija čiji predstavnici će činiti radno tijelo zaduženo za pripremu

- nacrta i prijedloga izvještaja
- Prijedlog vremenskog okvira za provođenje aktivnosti na pripremi izvještaja
- Kontakt podaci službenika/ce MLJPI BiH zaduženog/e za provođenje pojedinačnog plana izvještavanja

Uz kalendar, kao prilozi Okvirnom programu se pripremaju i pregled aktuelnih preporuka koje su Bosni i Hercegovini uputili međunarodni i regionalni mehanizmi u oblasti ljudskih prava, koji slijedi pregled indikatora koji omogućavaju praćenje provođenja ugovora i pomenutih preporuka, te pregled administrativnih izvora podataka, tj. institucija vlasti u BiH koje raspolazu ili su nadležne za prikupljanje podataka koji su definirani i kao indikatori ljudskih prava za BiH. Ovi prilozi se formiraju odgovarajućim ispisom iz centralne baze podataka MLJPI BiH.

Nakon realizacije svih gore navedenih aktivnosti, Radna grupa MLJPI BiH objedinjuje sve materijale i priloge u prijedlog Okvirnog programa koji se dostavlja ministrici na usvajanje, tj. donošenje Odluke o usvajanju Okvirnog programa izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima za period 20__ - 20__ (Obrazac br. 13).

3.3 Taktički okvir – Planovi izvještavanja po pojedinačnim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima (pojedinačni planovi izvještavanja)

Izrada izvještaja prema tijelima UN ili CoE predstavlja ključni element ciklusa praćenja stanja ljudskih prava. Izvještavanje je strateški alat za prikupljanje i analizu informacija, predstavljanje nalaza o stanju ljudskih prava, izražavanje zabrinutosti povodom problema u oblasti ljudskih prava, uključivanje drugih institucija u rad na ljudskim pravima i zagovaranje pozitivnih promjena kroz predlaganje preporuka za djelovanje.

Shema: Prikaz ciklusa izvještavanja

Na taktičkom nivou planovi izvještavanja po pojedinačnim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima su ključni instrument koji:

- osigurava koordinaciju sa većim brojem izvještajnih jedinica sa različitih nivoa vlasti
- omogućava svrsishodno korištenje podataka iz centralne baze podataka ljudskih prava
- predstavlja instrument za validaciju nacrti i izvještaja i provođenje procesa javnih konsultacija.

Sam tok izrade izvještaja po pojedinačnim međunarodnim ugovorima je kompleksan i potrebno je isti prilagoditi strukturi izvještaja i rokovima u kojima se izvještaj ima izraditi. Donekle olakšavajuća okolnost je činjenica da je Bosna i Hercegovina izradila inicijalne izvještaje prema većini međunarodnih ugovora te se proces izvještavanja bazira na izvještavanju o izdatim preporukama. Izuzetak predstavlja Konvencija Vijeće Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, međutim u skladu sa članom 68. te Konvencije može se očekivati da će se izvještaj bazirati na upitniku što bi trebalo da pojednostavi proces izvještavanja.

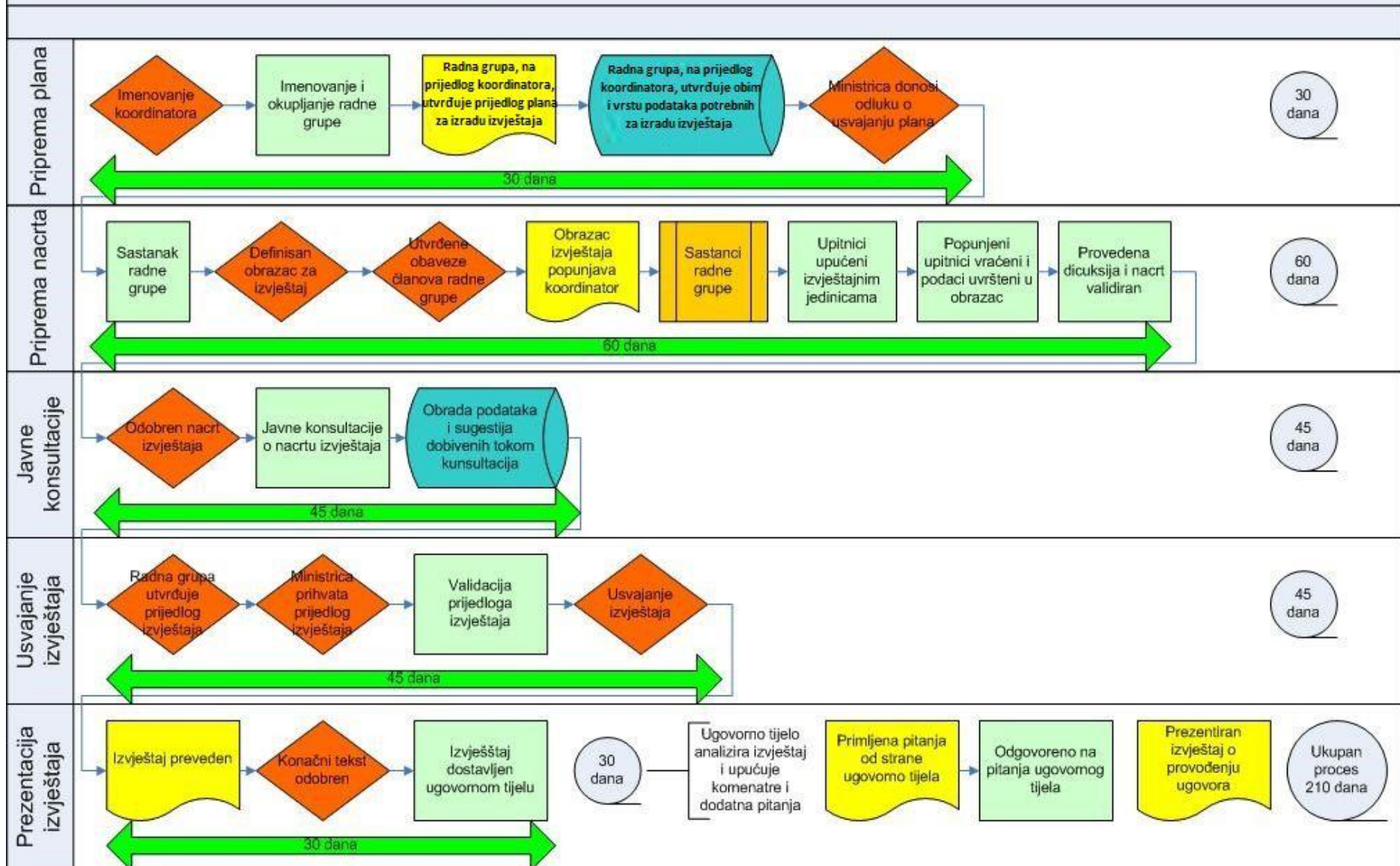
Tabelarni prikaz procesa izvještavanja ukazuje da postoje brojne faze izrade pojedinačnog izvještaja i da je ovom procesu potrebno pristupiti planski. Ako se uzmu ranije navedene procjene vremena koje je potrebno za izradu pojedinačnog izvještaja onda se može zaključiti da će se period izrade protezati na oko 6 mjeseci. Istina neke faze će se međusobno preklapati što će u najvećoj mjeri ovisiti od eventualnog pomjeranja rokova zbog nepredviđenih okolnosti.

Faza	Koraci	Metode i alati	Učesnici	Rezultati
<i>Planiranje i priprema pojedinačnih izvještaja</i>	Analiza preporuka i priprema plana izrade pojedinačnog izvještaja	Okvirni program, centralna baza podataka, Plan za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ (Obrazac br. 14), Radni obrazac za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ (Obrazac br. 15), Odluka o usvajanju Plana za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ (Obrazac br. 16), prateći akt/ zahtjev za imenovanje člana radne grupe za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ uz Odluku o usvajanju Plana za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ (Obrazac br. 17), Odluka o imenovanju radne grupe za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ (Obrazac br. 18)	Radna grupa MLJPI, ministrica, kabinet ministrice, pomoćnica ministrice, radna grupa MLJPI, koordinator(ica), institucije/članice radne grupe za izradu izvještaja	U skladu sa Okvirnim programom utvrđeni su rokovi za izvještavanje o provođenju pojedinačnih međunarodnih ugovora o ljudskim pravima. Na prijedlog službenika/ce MLJPI BiH, člana/ice Radne grupe MLJPI BiH zaduženog/e za konkretni međunarodni ugovor, Radna grupa MLJPI utvrđuje prijedlog Plana za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“, kao i: Odgovarajući član(ovi) međunarodnog ugovora i opcionog(ih) protokola ako postoji(e) Odgovarajući dijelovi općih komentara tijela za nadzor nad provođenje (ako postoje) Podaci koji su dostupni u bazi Dodatni podaci koje je potrebno prikupiti Pitanja na koja je potrebno odgovoriti Izvještajna(e) jedinica(e) Na prijedlog Radne grupe MLJPI BiH, ministrica donosi Odluku o usvajanju Plana za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ i odgovornog/u službenika/cu MLJPI BiH imenuje kao koordinatora/icu. Identificirani su članovi(ice) radne grupe, nakon što je relevantnim institucijama upućen akt sa zahtjevom za imenovanje, uz koji je dostavljen i Plan za izradu izvještaja i donesena je Odluka o imenovanju radne grupe za izradu izvještaja.
		Metodologija, Plan za izradu izvještaja prema „naziv međunarodnog ugovora“, Radni obrazac za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“, poziv na prvu sjednicu Radne grupe za izradu „puni naziv izvještaja“ (Obrazac br. 19),	Radna grupa, koordinator(ica), ministrica, kabinet, institucije članice radne grupe	Radna grupa je upoznata sa sadržajem predmetnog međunarodnog ugovora, preporukama i očekivanjima u pogledu sadržaja izvještaja o provođenju predmetnog međunarodnog ugovora. Radni obrazac za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“, koji inicijalno popunjava koordinator/ica, dopunjen je sa prikupljenim i obrađenim

	Priprema nacrtu izvještaja	predmetni međunarodni ugovor, Upitnik za izvještajne jedinice za dostavu podataka za pripremu izvještaja o provođenju međunarodnog ugovora (Obrazac br. 21), prateći akt uz Upitnik za izvještajne jedinice za dostavu podataka za pripremu izvještaja o provođenju međunarodnog ugovora (Obrazac br. 20), zapisnici sa sastanaka radne grupe, smjernice za pripremu predmetnog izvještaja, Zahtjev za validaciju nacrtu izvještaja (Obrazac br. 22).		<p>komentarima članova/ica radne grupe.</p> <p>Utvrđena je okvirna dinamika održavanja sjednica radne grupe i njihove glavne teme usklađene sa vremenskim okvirom utvrđenim u Planu za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“.</p> <p>Utvrđene su obaveze pojedinih članova u pogledu prikupljanja potrebnih podataka. Utvrđeni su i distribuirani upitnici za izvještajne jedinice.</p> <p>Izvještajne jedinice su dostavile podatke, izvršena je obrada i inicijalna interpretacija podataka od strane koordinatora(ice).</p> <p>Provedena diskusija na nivou radne grupe i usaglašavanje interpretiranih odgovora, izrađen nacrt Izvještaja, dostavljen na validaciju institucijama članicama radne grupe.</p> <p>Pribavljeni odgovori institucija članica radne grupe u odnosu na zahtjev za validaciju nacrtu izvještaja.</p>
	Javne konsultacije o nacrtu izvještaja	Plan za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“, Odluka o usvajanju nacrtu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ i provođenju javnih konsultacija (Obrazac br. 23), Obrazac za konsultacije o nacrtu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ (Obrazac br. 25), obavještenje o provođenju javnih konsultacija/prateći akt uz Obrazac za konsultacije o nacrtu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ (Obrazac br. 24), zapisnici sa sastanaka.	Radna grupa, koordinator(ica), ministrica, kabinet, zainteresovani akteri javnih konsultacija	<p>Odobren nacrt izvještaja za potrebe provođenja javnih konsultacija.</p> <p>Pribavljeni i obrađeni komentari i sugestije na nacrtu izvještaja.</p>

	Usvajanje izvještaja	Plan za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“, Obrazac za konsultacije o nacrtu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ zapisnici sa sastanaka radne grupe, zvanični akt dopisa kojim se dostavlja prijedlog Izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ Vijeću ministara BiH (Obrazac br. 26), smjernice za pripremu predmetnog izvještaja	Radna grupa, koordinator(ica), ministrica, kabinet, institucije članice radne grupe	Rezultat javnih konsultacija obrađeni i uključeni, nakon usaglašavanja na nivou radne grupe, u prijedlog izvještaja. Usaglašeni prijedlog izvještaja ministrica upućuje na konačnu validaciju institucijama članicama radne grupe. Nakon postupka validacije, ministrica donosi Odluku o usvajanju Izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ i dostavljanju „naziv ugovornog tijela“
	Komunikacija i prezentacija izvještaja nadležnom ugovornom tijelu	Odluka o imenovanju delegacije za predstavljanje Izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog tijela“ pred „naziv ugovornog tijela“ (Obrazac br. 27)	Koordinator(ica), ministrica, kabinet, delegacija, radna grupa.	Izvještaj o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ i prateći akti prevedeni i dostavljeni nadležnom ugovornom tijelu. Primljena i obrađena pitanja nadležnog ugovornog tijela na dostavljeni Izvještaj o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“. Izvršena prezentacija Izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“ i odgovora na dodatna pitanja pred „naziv ugovornog tijela“.
	Ugovorno tijelo dostavlja preporuke i zapažanja Bosni i Hercegovini	Informacija o preporukama i zapažanjima „naziv ugovornog tijela“ na Izvještaj o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“	Koordinator(ica), ministrica, kabinet, Vijeće ministara BiH, Parlamentarna skupština BiH, institucije članice radne grupe	Izrađena informacija o preporukama i zapažanjima „naziv ugovornog tijela“ na Izvještaj o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“. Preporuke i zapažanja „naziv ugovornog tijela“ kao i zaključci institucija BiH obrađeni i unešeni u centralnu bazu podataka.

Proces izvještavanja po pojedinačnom ugovoru sa okvirnim kalendarom

3.3.1. Izrada plana izvještavanja: format plana

Prvi korak u procesu izvještavanja je izrada odgovarajućeg plana izvještavanja. I na taktičnom nivou ključna je uloga MLJPI BiH u procesu pripreme svakog pojedinog Plana za izradu izvještaja o provođenju međunarodnog ugovora o ljudskim pravima (Obrazac br. 14). Naime, upravo uposlenici MLJPI BiH posjeduju specijalizirana znanja koja im omogućavaju da pitanja iz raznih oblasti sagledavaju iz ugla ljudskih prava što uglavnom nisu vještine koje se stiču radom u drugim dijelovima uprave. Zbog toga je potrebno da se proces kako pripreme a tako i rada u radnoj grupi u što većoj mjeri usmjerava od strane MLJPI BiH odnosno osobe koja će koordinirati proces predmetnog izvještavanja.

Smjernice utvrđuju standardizirani Radni obrazac za izradu izvještaja prema „naziv međunarodnog ugovora“ (Obrazac br. 15) koji prejudicira veliki broj informacija koje su od značaja za članove/ice radnih grupa koje će raditi na pojedinačnim izvještajima. Također, obrazac se bazira na dostupnim podacima kojima upravlja MLJPI BiH kako bi se priprema samog izvještaja maksimalno pojednostavila i omogućila što efikasniji rad radne grupe.

Sam obrazac se sastoji iz dva dijela: prvi, koji sadrži opće informacije o ugovoru i statusu izrade izvještaja BiH i drugi dio koji utvrđuje elemente koji su potrebni za izradu što kvalitetnijeg odgovora.

Većinu podataka u ovom obrascu preliminarno ispunjava koordinator(ica) radne grupe. U biti, koordinator(ica), oslanjajući se na centralnu bazu podataka i druge izvore, preliminarno ispunjava sve dijelove obrasca osim nacрта odgovora. Ti podaci će biti predmet diskusije na sastancima radne grupe, te će se na osnovu tih diskusija i dopunjavati.

Primjer popunjenog Radnog obrazca za izradu izvještaja o provođenju „Međunarodne konvencije o eliminaciji rasne i svih oblika diskriminacije“: 11.12. i 13. Periodični izvještaj prema Međunarodnoj konvenciji o eliminaciji rasne i svih oblika diskriminacije

Naziv međunarodnog ugovora	Međunarodna konvencija o eliminaciji rasne i svih oblika diskriminacije	Link:
Datum ratifikacije i broj službenih novina u kojem je objavljena odluka i/ili odluka o preuzimanju		
Broj izvještaja	11.12. I 13. Periodični izvještaj	
Broj prethodnog izvještaja	8.,9. I 10 periodični izvještaj	Link:
Naziv tijela za nadzor nad provođenjem ugovora	UN komitet za eliminaciju rasne diskriminacije	
Smjernice za izradu izvještaja prema navedenom ugovoru (ukoliko su usvojene od strane navedenog tijela)	http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=6&DocTypeID=63	
Datum kada su izdate preporuke za BiH	25. august 2010.	Link:
Period na koji se odnosi izvještaj	25.august.2010. – juli 2016. Godine	
Koordinator(ica) procesa izvještavanja		
Rok za izradu nacрта	April 2017.	
Rok za dostavu izvještaja tijelu za nadzor ugovora	Juli 2017.	
Obim izvještaja u skladu sa smjernicama	21200 riječi	

I	II	III	IV	V	VI	VII
Tekst preporuke	Odgovarajući član(ovi) međunarodnog ugovora i opcionog(ih) protokola ako postoji(e)	Opći komentar tijela za nadzor nad provođenje (ako postoje)	Podaci koji su dostupni u bazi	Dodatni podaci koje je potrebno prikupiti	Pitanja na koje je potrebno odgovoriti u pripremi odgovora	Izvještajna(e) jedinica(e)
7. U svjetlu Opšte preporuke broj 17 (1993) o uspostavi nacionalnih institucija koje pomažu	Član 6	Opšta preporuka broj 17 (1993) o uspostavi nacionalnih institucija koje pomažu primjenu	Podaci o Zakonu o instituciji Ombudsmana Podaci o posljednjem	Budžet institucije po godinama za posljednjih 5 godina Broj uposlenih	Da li je došlo do smanjenja ili povećanja budžeta za Instituciju	Institucija Ombudsmana za ljudska prava Ministarstvo za

<p>primjenu Konvencije, Komitet preporučuje da Država potpisnica dodijeli Instituciji ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine potrebne ljudske, materijalne i finansijske resurse za efikasno obavljanje mandata i eliminiše odredbe o nacionalnosti ombudsmana iz Zakona o ombudsmenu za ljudska prava, uzimajući u obzir načelo neutralnosti takvih institucija i njihovu misiju da štite ljudska prava svih građana.</p>		<p>Konvencije</p>	<p>imenovanju Ombudsmana Broj zaposlenih na dan xx.xx.xxxx. godine Broj izdatih preporuka u periodu od xx.xx.xxxx. do xx.xx.xxxx. godine</p>	<p>Broj obuka uposlenih Broj osoba koji se obratio instituciji po godinama u zadnjih 5 Broj izdatih preporuka Podaci o prostorijama koje institucija koristi (kvadrata po osobi, prostorije za rad sa strankama, geografska raspoređenost) Broj izdatih specijalnih izvještaja Broj uvažених preporuka Podaci o broju i nacionalnosti osoba koje su se prijavile na posljednji poziv za imenovanje ombudsmana</p>	<p>Ombudsmana? Do koje mjere postojeći budžet utiče na efikasnost rada Institucije? Koji drugi izvori finansiranja (donatorska i druga pomoć) je bila dostupna instituciji u posljednjih 5 godina? Do koje mjere nedostatak resursa utiče na učinak Institucije? Na koji način Institucija osigurava svoju prisutnost na terenu? Da li se bilježi nazadovanje ili napredak u smislu usvajanja odluka Institucije? Šta je učinjeno da se uklone odredbe iz Zakona odnosno da se osigura načelo neutralnosti Institucije?</p>	<p>ljudska prava i izbjeglice Ministarstvo finansija i trezora BiH Parlamentarna skupština BiH</p>
<p>Odgovor</p>	<p>Institucija Ombudsmana za ljudska prava je zadržala akreditaciju u statusu A. ICC je izdao niz preporuka o kojima ovisi odluka o akreditaciji a odluka o re-akreditaciji U periodu od prethodnog izvještaja Bosna i Hercegovina je uložila dodatne napore kako bi Institucija Ombudsmana ostvarila svoj ustavni i zakonski položaj. U toku 2015. i 2016. godine Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je formiralo radnu grupu sa ciljem jačanja pravnih garancija za nezavisnost uključujući i finansijsku nezavisnost Institucije Ombudsmana. Nacrt Zakona koji je dostavljen Parlamentarnoj skupštini BiH nije usvojen te je Ministarstvo u svom planu za 2017. godinu predvidjela aktivnost na izradi novog nacrta Zakona. Sa druge strane bitno je istaći da je Parlamentarna skupština BiH a posebno Zajednička komisija za ljudska prava pružala Instituciji Ombudsmana podršku u provođenju svog mandata a posebno u pogledu promociji i zaštiti prava ugroženih grupa kao što su osobe sa invaliditetom, LGBT i nestale osobe. U tom smislu održane su tematske sjednice Parlamentarne skupštine BiH a posebno je bitno naglasiti da je</p>					

<p>nekoliko zakona izmijenjeno i dopunjeno u smislu provođenja preporuka Ombudsmana. U toku 2015. godine Parlamentarna skupština BiH je stvorila preduslove i osigurala da proces izbora Ombudsmana bude proveden u skladu sa Pariškim principima u pogledu transparentnosti, učešća civilnog društva i pluralizma što je pozdravljeno od strane brojnih nevladinih i međunarodnih organizacija. Ova podrška i nastojanja su osigurala neometanu primopredaju dužnosti i nastavak djelovanja Institucije. U periodu od 2010. do 2016. godine budžet Institucije se nije povećavao a u toku 2014. godine zbog ušteda je došlo do smanjenja budžeta za 14%. Ovo smanjenje nije imalo uticaja na redovne aktivnosti Institucije ali jeste na potencijalne aktivnosti u oblasti promocije. Uz podršku brojni međunarodnih organizacija i razvojnih agencija provedene su aktivnosti iz nadležnosti Institucije te su objavljeni specijalni izvještaji, priručnici, organizovane konferencije i obuke za razne institucije i organizacije. Uz podršku Misije OSCE-a osigurana je terenska prisutnost Institucije kroz organizovanje uredovnih dana u Orašju, Trebinju, Drvaru itd. Pored toga Institucija je u saradnji sa lokalnim vlastima otvorila redovni terenski ured u Tuzli. U ovom periodu Institucija je izdala u prosjeku 3500 preporuka od čega je 47% provedeno. Na osnovu preporuka Ombudsmana otklonjeno je kršenje prava za 376 osobe u toku 2010. godine, 476 u toku 2011... Institucija procjenjuje da je zahvaljujući izdatim preporukama u periodu 2010-2016. godine oko 67 zakona usklađeno sa standardima ljudskih prava.</p>
--

3.3.2. Izrada plana izvještavanja: identificiranje indikatora za izvještavanje

Potreba korištenja standardiziranog pristupa za izvještavanje je ključna za efikasno i kvalitetno izvještavanje ugovornim tijelima.

Još bitnije je da proces identificiranja načina za praćenje i izvještavanje o stanju ljudskih prava bude jasno utvrđen kako bi što bolje odgovorio na zahtjeve ugovornih tijela. Zauzvrat ovaj proces doprinosi efikasnosti i kvalitetu odgovora. U nastavku će biti riječi o procesu koji se u pravilu provodi od strane koordinator(ice) procesa izvještavanja.

Kao što je i ranije naglašeno ovo je proces koji će u velikoj mjeri ovisiti od stručnih znanja uposlenika(ca) MLJPI u oblasti ljudskih prava. Metodologija daje smjernice za ujednačavanje ovog pristupa za sve procese izvještavanja i u skladu je sa svim smjernicama za pojedinačne izvještaje. Istovremeno, prednost ove metodologije je i njena usklađenost sa potrebama utvrđivanja indikatora za praćenje i izvještavanje o stanju ljudskih prava odnosno onih indikatora koji postaju dio baze kojom upravlja MLJPI BiH.

Preporuke mehanizama za ljudska prava ugovorih tijela u smislu izvještavanja ali i utvrđivanja indikatora postaju ključna odrednica u ovom procesu. Nakon što se odrede odgovarajući indikatori, oni postaju referentne tačke za praćenje ljudskih prava i pomažu u procesu izvještavanja i praćenja sprovođenja preporuka dobivenih na osnovu međunarodnih ugovora. Olakšavajuću okolnost predstavlja činjenica da ugovorna tijela u svojim preporukama obično daju informacije na osnovu kojih je moguće identificirati potencijalne indikatore. Također, preporuke uglavnom sadrže indikatore koji bi se mogli definirati kao strukturalni, indikatori procesa i indikatori ishoda (napomene o indikatorima su sastavni dio prethodnog poglavlja koje se odnosi na strateški okvir izvještavanja).

Utvrđivanje ovih indikatora je ključno za identificiranje i ispunjavanje redova IV, V, VI i VII Radnog obrasca za izradu izvještaja o provođenju „naziv međunarodnog ugovora“. Na taj način će koordinator(ica) biti u mogućnosti da utvrdi koji podaci se već prikupljaju, koji nedostaju, na koja pitanja je potrebno odgovoriti i, konačno, ko bi trebao da dostavi te podatke.

Preporuka: (Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) 2006., 26)

Odbor poziva državu članicu da uskladi zakone u dva entiteta i ubrza izradu i usvajanje podzakonskih akata i uspostavljanje relevantnih struktura i institucija potrebnih za provedbu. Pored toga, preporučuje da se primjenjuju konkretne mjere za jačanje žena kako bi prijavljivale slučajeve porodičnog nasilja i da se putem programa obuke osigura da su javni zvaničnici, posebno pripadnici snaga za provedbu zakona, pravosuđa, pružatelji zdravstvenih usluga, socijalni radnici i nastavnici u potpunosti upoznati sa važećim zakonskim odredbama, da im je podignuta svijest o svim oblicima nasilja nad ženama i da posjeduju vještine kako bi na to reagovali na adekvatan način. Odbor također potiče državu članicu da prikuplja podatke o slučajevima porodičnog nasilja nad ženama i da na osnovu takvih podataka nastavi razvijati održive strategije za borbu protiv ovakvog kršenja ljudskih prava. (Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) 2006., 26)

Vrsta indikatora	Strukturalni	Indikator procesa	Indikator ishoda
Odgovarajući segmenti preporuke	uskлади zakone u dva entiteta i ubrza izradu i usvajanje podzakonskih akata i uspostavljanje relevantnih struktura i institucija potrebnih za provedbu nastavi razvijati održive strategije za borbu protiv ovakvog kršenja ljudskih prava.	konkretnе mjere za jačanje žena kako bi prijavljivale slučajeve porodičnog nasilja i da se putem programa obuke osigura da su javni zvaničnici, posebno pripadnici snaga za provedbu zakona, pravosuđa, pružatelji zdravstvenih usluga, socijalni radnici i nastavnici u potpunosti upoznati sa važećim zakonskim odredbama, da im je podignuta svijest o svim oblicima nasilja nad ženama i da posjeduju vještine kako bi na to reagovali na adekvatan način	prikuplja podatke o slučajevima porodičnog nasilja nad ženama reagovali na adekvatan način
Indikatori koji se mogu utvrditi za potrebe praćenja i izvještavanja	Stepen usklađenosti entitetskih zakona Broj podzakonskih akata koji su usvojeni Broj struktura (komisija i timova) i institucija koje su predviđene zakonima Broj strategija revidiranih nakon prikupljanja podataka	Broj mjera za prijavljivanje nasilja Procenat policijskih službenika, sudija, tužioca, zdravstvenih radnika, socijalnih radnika koji su obučeni na temu zakona u pogledu nasilja u porodici Učinak obuka u pogledu znanja	Podaci o mjerama za unapređenja prikupljanja podataka Broj provedenih istraživanja Prevalenca nasilja u porodici Broj prijavljenih predmeta Broj predmeta u kojima je podnesena optužnica Broj presuda Vrste presuda Broj slučajeva recidiva

Odbor preporučuje da država članica razmotri usvajanje nacionalnog zakonodavstva kojim se zabranjuje objavljivanje ličnih detalja djece od strane medija i/ili novinara i osiguravaju srazmjerne kazne za takvo ponašanje. Isto tako poziva državu članicu na uspostavljanje specifičnih i povoljnih mehanizama za djecu kako bi se mogla žaliti na kršenje njihove privatnosti i povećanje zaštite djece u krivičnim postupcima. Nadalje, Odbor preporučuje da država članica razmotri vođenje kampanja za podizanje svijesti novinara i drugih medijskih stručnjaka o Konvenciji i pravu djece na privatnost. (Konvencija o pravima djeteta (CRC) 2012., 38)

Vrsta indikatora	Strukturalni	Indikator procesa	Indikator ishoda
Odgovarajući segmenti preporuke	usvajanje nacionalnog zakonodavstva kojim se zabranjuje objavljivanje ličnih detalja djece od strane medija i/ili novinara i osiguravaju srazmjerne kazne za takvo ponašanje uspostavljanje specifičnih i povoljnih mehanizama za djecu kako bi se mogla žaliti na kršenje njihove privatnosti i povećanje zaštite djece u krivičnim postupcima.	vođenje kampanja za podizanje svijesti novinara i drugih medijskih stručnjaka o Konvenciji i pravu djece na privatnost.	osiguravaju srazmjerne kazne za takvo ponašanje
Indikatori koji se mogu utvrditi	Kojim zakonima je zabranjeno objavljivanje	Broj kampanja i drugih aktivnosti Učinak kampanja i aktivnosti	Broj prijavi koji se odnose na kršenje privatnosti

za potrebe praćenja i izvještavanja	ličnih detalja djece od medija? Koji profesionalni standardi su razvijeni za zaštitu ličnih podataka djece? Koji postoje mehanizmi za zaštitu privatnosti djece?		djece Broj i vrsta izrečenih sankcija novinarima i medijima?

3.3.3. Usvajanje Plana izvještavanja i imenovanje koordinatora(ice)

Nakon usvajanja Plan izvještavanja predstavlja ključnu taktičku alatku za proces izvještavanja. Plan je također i izvršna alatka za upoznavanje nadležnih institucija sa obimom i svrhom izvještavanja u pogledu pojedinačnih izvještaja ali i izvršna alatka za zagovaranje provođenja preporuka.

Ključni segmenti svakog plana su navedeni ispod. Najveći dio i centralni dio plana je dio V koji sadrži ispunjen Obrazac za izradu pojedinačnih izvještaja. Pored njega značajan dio obuhvata u Plan konsultacija. Ostali segmenti plana se uglavnom odnose na već dostupne prevode odgovarajućih dokumenta kao i segmente ovog Protokola.

PRIMJER: STRUKTURA PLANA ZA IZRADU IZVJEŠTAJA PREMA „NAZIV MEĐUNARODNOG UGOVORA“

- I – Uvod
- II - Metodologija izrade izvještaja u skladu sa smjernicama
- III – Vremenski okvir i hronološki pregled aktivnosti
- IV - Tekst preporuka usvojenih od strane tijela za nadzor nad primjenom međunarodnog ugovora
- V - Institucije koje će učestvovati u izradi izvještaja kroz učešće u radnoj grupi
- VI - Obrazac za izradu pojedinačnih izvještaja
- VII - Plan konsultacija
 - VI.1. Pregled zainteresiranih strana
 - VI.2. Način formata za provođenje konsultacija
- VIII - Prilozi:
 - VIII.1. Tekst Konvencije
 - VIII.2. Prethodni periodični (inicijalni izvještaj)
 - VIII.3. Common Core Document
 - VIII.4. Obrazac Upitnika za izvještajne jedinice za dostavu podataka za pripremu pojedinačnih izvještaja

3.3.4. Imenovanje radne grupe za izradu izvještaja

U toku izrade Plana identificirane su institucije koje će učestvovati u izradi izvještaja kroz učešće njihovih predstavnika u radnoj grupi. U ovisnosti od sadržaja preporuka i profil i broj ovih osoba će biti promjenjiv. Pored toga, podaci koji su dostupni u centralnoj bazi podataka i podaci kojima raspolaže MLJPI BiH će također uticati na odluku o broju institucija koje će biti pozvane da učestvuju u izradi pojedinačnog izvještaja.

Odluku o imenovanju radne grupe za izvještaja donosi ministrica za ljudska prava i izbjeglice BiH (Obrazac br. 18). Odluke je jedan od ključnih alata za provođenje plana izvještavanja o

provođenju pojedinačnih međunarodnih ugovora o ljudskim pravima budući da precizno identificira nadležnosti i odgovornosti radne grupe u pogledu pripreme izvještaja, te utvrđuje proceduru odlučivanja o svim pitanjima kojima će se radna grupa baviti.

Učešće u radu radne grupe nije jedini način učešća nadležnih institucija. Učešće se ostvaruje i kroz redovno dostavljanje podataka u bazu podataka, dostavljanje podataka putem Upitnika za izvještajne jedinice za dostavu podataka za pripremu pojedinačnih izvještaja te putem davanja mišljenja na nacrt izvještaja.

Iz tog razloga primarna svrha učešća predstavnika nadležnih institucija u radnoj grupi nije dostavljanje podataka već podrška u analizi i interpretaciji prikupljenih podataka u odnosu na obaveze BiH prema pojedinačnim ugovorima. O ovome treba voditi računa kod identifikacije institucija i profila pojedinaca koji bi trebali da učestvuju u radu radne grupe.

3.3.5. Aktivnosti radne grupe za izradu izvještaja

Nakon što radna grupa bude imenovana od strane ministra(ice) potrebno je pristupiti organizaciji prvog sastanka (Obrazac br. 19). Ovo je prva prilika za upoznavanje svih članova(ica) radne grupe sa obimom zadatka na izradi izvještaja. Istovremeno, ovo će za neke od njih biti prvi put da se susreću sa pojmovima ljudskih prava i osnovnih sloboda. Stoga se dio prvog sastanka treba posvetiti samoj sadržini ugovora koji je predmet izvještaja kao i principima izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima.

Plan za izradu izvještaja predstavlja ključnu polaznu tačku za rad radne grupe. Ipak svi segmenti Plana će biti predmet diskusije sa radnom grupom tokom prvog sastanka radne grupe jer se može pretpostaviti da će pojedine institucije imati više saznanja o pojedinim pitanjima koja su obuhvaćena Planom.

Radna grupa je dužna na prvom sastanku da utvrdi dinamiku svog rada. U tabeli ispod dat je pregled ključnih aktivnosti koje se trebaju provesti od strane radne grupe.

Aktivnost	Odgovorna osoba	Vrijeme	Ishodi
Utvrđivanje upitnika	Radna grupa	Prvi sastanak	Utvrđena lista potrebnih podataka i izvještajnih jedinica
Dostavljanje upitnika izvještajnim jedinicama	Koordinator(ica)	Odmah nakon prvog sastanka	Upitnici dostavljeni
Koordiniranje pripreme odgovora	Radna grupa Koordinator(ica)	Kroz 3 sedmice nakon prvog sastanka	Prikupljeni odgovori
Drugi sastanak radne grupe	Radna grupa Koordinator(ica)	Analiza odgovora i izrada nacrt izvještaja	Izrađen prvi nacrt izvještaja
Javne konsultacije	Radna grupa Koordinator(ica)	30 dana nakon drugog sastanka	Prikupljeni komentari i sugestije
Dostavljanje nacrt Izvještaja na mišljenje	Radna grupa Koordinator(ica)	30 dana nakon drugog sastanka	Prikupljeni komentari i sugestije
Treći sastanak radne grupe	Radna grupa Koordinator(ica)	7 dana nakon okončanja javnih konsultacija	Utvrđen konačni nacrt izvještaja
Utvrđivanje nacrt izvještaja	Koordinator(ica)	7 dana nakon trećeg sastanka	Izvještaj usvojen od strane ministra(ice)
Dostavljanje nacrt Izvještaja Vijeću ministara BiH	Koordinator(ica)	7 dana nakon usvajanja izvještaja	Izvještaj usvojen od strane Vijeća ministara BiH
Dostavljanje izvještaja ugovornom tijelu	Koordinator(ica)	7 dana nakon usvajanja izvještaja	Izvještaj dostavljen ugovornom tijele
Četvrti sastanak radne	Radna grupa	7 dana nakon prijema i	Izrađeni odgovori na

grupe (po potrebi)	Koordinator(ica)	prevoda dodatnih pitanja	dodatna pitanja
Dostavljanje odgovora na dodatna pitanja	Koordinator(ica)	7 dana nakon izrade odgovora na dodana pitanja	Odgovori na dodatna pitanja dostavljeni ugovornom tijelu

Kao što je već naglašeno ključni zadatak radne grupe tokom prvog sastanka je da utvrdi koji podaci postoje, a koje je potrebno dodatno prikupiti, te da utvrdi koje izvještajne jedinice raspolažu tim podacima. Nakon što radna grupa potvrdi konačan spisak podataka koji su potrebni, utvrđuje se spisak izvještajnih jedinica od kojih je potrebno prikupiti podatke koji nisu dostupni u centralnoj bazi podataka. Budući da je nemoguće očekivati da će sve izvještajne jedinice biti prisutne u sastavu radne grupe biće potrebno da se određeni broj podataka prikupi i putem zahtjeva. Za te potrebe koristi se odgovarajući prateći akt (Obrazac br. 20) i upitnik za prikupljanje podataka (Obrazac br. 21).

Konačno, nakon što se prikupe dodatni podaci, moguće je pristupiti izradi odgovora. Budući da se podaci dostavljaju koordinatoru(ici) potrebno je da se prijedlog odgovora pripremi prije sastanka radne grupe. U izradi odgovora potrebno je slijediti tekst preporuke, identificirane indikatore, te koristiti podatke iz baze i podatke koji su prikupljeni putem upitnika.

Slijedi analiza gore korištenog primjera iz 8.,9. i 10. periodičnog izvještaja, pripremljenog za UN komitet za eliminaciju rasne diskriminacije⁵. Kao i većina preporuka UN tijela i ova iz primjera je sadržavala strukturalne, procesne i indikatore učinka, a u popunjenoj tabeli su prikazani i podaci koji su prepoznati kao potrebni podaci za pripremu odgovora. Pravilno pripremljen odgovor usmjerava se na korištenje navedenih podataka kako bi se zadovoljili zahtjevi komiteta, tj. prezentira strukturalne, procesne i indikatore učinka koje su sugerisani predmetnom preporukom.

DIO ODGOVORA KOJI SE ODNOSI NA STRUKTURALNE INDIKATORE: Institucija Ombudsmana za ljudska prava je zadržala akreditaciju u statusu A. ICC je izdao niz preporuka o kojima ovisi odluka o re-akreditaciji U periodu od prethodnog izvještaja Bosna i Hercegovina je uložila dodatne napore kako bi Institucija Ombudsmana ostvarila svoj ustavni i zakonski položaj. U toku 2015. i 2016. godine Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je formiralo radnu grupu sa ciljem jačanja pravnih garancija za nezavisnost uključujući i finansijsku nezavisnost Institucije Ombudsmana. Nacrt Zakona koji je dostavljen Parlamentarnoj skupštini BiH nije usvojen te je Ministarstvo u svom planu za 2017. godinu predviđjela aktivnost na izradi novog nacrtu Zakona.

DIO ODGOVORA KOJI SE ODNOSI NA PROCESNE INDIKATORE: Sa druge strane bitno je istaći da je Parlamentarna skupština BiH a posebno Zajednička komisija za ljudska prava pružala Instituciji Ombudsmana podršku u provođenju svog mandata a posebno u pogledu promociji i zaštiti prava ugroženih grupa kao što su osobe sa invaliditetom, LGBT i nestale osobe. U tom smislu održane su tematske sjednice Parlamentarne skupštine BiH a posebno je bitno naglasiti da je nekoliko zakona izmijenjeno i dopunjeno u smislu provođenja preporuka Ombudsmana. U toku 2015. godine Parlamentarna skupština BiH je stvorila preduslove i osigurala da proces izbora Ombudsmana bude proveden u skladu sa Pariškim principima u pogledu transparentnosti, učešća civilnog društva i pluralizma što je pozdravljeno od strane brojnih nevladinih i međunarodnih organizacija. Ova podrška i nastojanja su osigurala neometanu primopredaju dužnosti i nastavak djelovanja Institucije. U periodu od 2010. do 2016. godine budžet Institucije se nije povećavao a u toku 2014. godine zbog ušteda je došlo do smanjenja budžeta za 14%.

DIO ODGOVORA KOJI SE ODNOSI NA INDIKATORE ISHODA: Ovo smanjenje nije imalo uticaja na redovne aktivnosti Institucije ali jeste na potencijalne aktivnosti u oblasti promocije. Uz podršku brojnih međunarodnih organizacija i razvojnih agencija provedene su aktivnosti iz nadležnosti Institucije te su

⁵ Podaci koji se koriste za pripremu navedenog odgovora se ne odnose na zvanične podatke. Korišteni su hipotetički podaci.

objavljeni specijalni izvještaji, priručnici, organizovane konferencije i obuke za razne institucije i organizacije. Uz podršku Misije OSCE-a osigurana je terenska prisutnost Institucije kroz organizovanje uredovnih dana u Orašju, Trebinju, Drvaru itd. Pored toga Institucija je u saradnji sa lokalnim vlastima otvorila redovni terenski ured u Tuzli. U ovom periodu Institucija je izdala u prosjeku 3500 preporuka od čega je 47% provedeno. Na osnovu preporuka Ombudsmana otklonjeno je kršenje prava za 376 osobe u toku 2010. godine, 476 u toku 2011... Institucija procjenjuje da je zahvaljujući izdatim preporukama u periodu 2010-2016. godine oko 67 zakona usklađeno sa standardima ljudskih prava.

3.3.6. Provođenje javnih konsultacija

Javne konsultacije su biti osnovni dio plana pojedinačnog izvještaja koje trebaju da osiguraju razmatranje širokog spektra mišljenja o svim pitanjima se u direktnom ili posrednom odnosu sa sadržajem izvještaja. Javne rasprave, kao jedan od mehanizama koji osigurava transparentnost rada zakonodavne i izvršne vlasti, osiguravaju demokratsko učešće građana i njihovih predstavnika u postupku izrade pojedinačnih planova.

Tijela za nadzor nad pojedinačnim ugovorima pozivaju vlade da se konsultuju sa ključnim zainteresiranim stranama kroz sveobuhvatan i svrsishodan proces u izradi izvještaja.

Komiteo za eliminaciju rasne diskriminacije - Zaključna zapažanja o devetom i jedanaestom periodičnom izvještaju Bosne i Hercegovini

Konsultacije sa civilnim društvom

16. Komiteo preporučuje da Država potpisnica proširiti dijalog sa civilnim društvom koje radi na području zaštite ljudskih prava, posebno na borbi protiv rasne diskriminacije, uključujući pripremu svog slijedećeg izvještaja, ali i izvan tog konteksta. Komiteo također preporučuje da Država potpisnica donese mjere za podsticanje razvoja i jačanje kapaciteta zainteresiranih strana kao što je učešće tih strana u izradi izvještaja do konsultacija u vezi sa sadržajem izvještaja.

Ovakve vrste konsultacija ne isključuju pravo ovih grupa da se direktno obrate komitetima (kao što je podnošenje paralelnih izvještaja ili izvještaja u sjeni). Svrha ovih konsultacija je da se ostvari dijalog između MLJPI BiH odnosno radne grupe koja je izradila pojedinačni izvještaj, organizacija civilnog društva i pojedinaca kao i nacionalnog mehanizma za ljudska prava povodom nacrtu izvještaja i odgovora prema tijelu za nadzor nad primjenom međunarodnog ugovora.

Ključni koraci za planiranje konsultacija

- Kreiranje kalendara konsultacija sa svim zainteresiranim stranama
- Kreiranje spiska zainteresiranih strana
- Uključivanje Institucije Ombudsmana za ljudska prava u svim fazama izrade izvještaja vodeći računa da se ne ugrozi nezavisnost ove institucije u skladu sa Pariškim principima
- Kreiranje mailing liste za uključene strane i redovno dostavljanje informacija i nacrtu
- Organiziranje sastanaka vezanih za određene teme iz izvještaja
- Dostavljanje zapisnika sa sastanaka radne grupe i sastanaka sa nevladinim organizacijama svim zainteresiranim stranama.

One bi trebale da uključe one grupe na koje se odnose prava iz tog ugovora odnosno one grupe koje čija prava su najviše ugrožena, uključujući i one grupe koje su ranjive i čije informacije mogu da posluže za izradu izvještaja. Na ovaj način se doprinosi i transparentnosti i odgovornosti nadležnih institucija vlasti u odnosu na ove grupe.

Tri su ključna pitanja koja se moraju uzeti u obzir:

1. Kako identificirati zainteresirane strane?

2. Koji format javnih konsultacija je najadekvatniji za svaku grupu?
3. Kako osigurati da javne konsultacije budu svrsishodne?

3.3.6.1. Identificiranje zainteresiranih strana

Za prvi korak potrebno je identificirati razne institucionalne i ostale zainteresirane subjekte, koji će doprinijeti procesu praćenja ostvarivanja ljudskih prava u ulozi pružalaca informacija, kao neovisni tumači dostupnih informacija ili kao krajnji korisnici tih informacija za artikuliranje zahtjeva i praćenje ostvarivanja ljudskih prava. To može podrazumijevati, između ostalih, državne organe, uključujući relevantna resorna ministarstva, nacionalne institucije za ljudska prava, relevantne organizacije civilnog društva angažirane na praćenju ostvarivanja ljudskih prava i druge društvene grupe, uključujući parlamentarne komisije i nosioce prava uopće.

GLAVNE ZAINTERESIRANE STRANE KOJE TREBA KONSULTOVATI	
Ranjive grupe	Ranjive grupe su ključne potencijalne zainteresirane strane za konsultacije. One se mogu identificirati prema sadržini pojedinačnog ugovora. Tako ranjive grupe mogu da uključuju osobe sa invaliditetom, djecu i mlade, žene, nacionalne manjine, migrante i slično.
Službena tijela za ljudska prava	To mogu biti komisije za ljudska prava, komisije za ravnopravnost spolova, komisije za mlade i sl.
Stručne osobe u kontaktu s ranjivim grupama	Na primjer nastavnici, zdravstveni radnici, socijalni radnici, policijski i nosioci pravosudnih funkcija.
Međunarodne organizacije	Ovo se odnosi na međunarodne organizacije koje su prate stanje u oblasti na koju se odnosi pojedinačni izvještaj ili one koje imaju sa konkretnom ekspertizom u toj oblasti, npr. Međunarodna organizacija rada, UNICEF, Populacijski fond Ujedinjenih nacija (UNFPA), UNHCR, UN Women i sl.
Drugi donatori i kreditori	Posebno oni sa direktnim interesom za stanje u oblasti na koju se odnosi pojedinačni izvještaj (npr. Svjetska banka, regionalne razvojne banke) ili sa stručnim poznavanjem stanja u toj oblasti (npr. SIDA, GIZ i druge razvojne agencije).
Organizacije civilnog društva (nacionalne i međunarodne)	One sa direktnim fokusom na stanje u oblasti na koju se odnosi pojedinačni izvještaj, organizacije žena, mladih, starih, sindikati te međunarodne nevladine organizacije sa konkretnim fokusom na tu oblast kao što su Save the Children, World Vision, TRIAL i sl.

Zainteresirani subjekti uključeni u konsultacije trebaju biti okupljeni u participativnom procesu, u kojem njihove kompetencije i perspektive zasnovane na komplementarnosti ciljeva (kao što je fokusiranje na različite aspekte prava) i metoda prikupljanja informacija (resorna ministarstva za administrativne podatke, statistička institucija za podatke zasnovane na istraživanjima, nacionalne institucije za ljudska prava ili OCD za podatke o slučajevima) doprinose procesu praćenja ostvarivanja ljudskih prava.

3.3.6.2. Format za konsultacije

Drugi korak je osigurati učešće ovih strana u procesu konsultacija povodom pojedinačnog izvještaja. Potrebno je razmotriti razne strategije kako bi se identificirani subjekti zaista uključili u konsultacije povodom nacrtu izvještaja. Ovo je ključno kako bi se prikupile dodatne informacije i sugestije odnosno kako bi proces konsultacija bio svrsishodan.

U tom smislu moguće su sljedeće strategije odnosno kombinacija sljedećih strategija:

- Javne konsultacije putem sistema za učešće na daljinu
- Javne konsultacije organizacijom događaja
- Fokus grupe i sastanci

3.3.6.3. Javne konsultacije putem sistema za učešće na daljinu

U posljednje vrijeme sve više konsultacija se obavlja putem sistema za učešće na daljinu. Dugo vremena je korišten sistem elektronske pošte (e-mail) kao i web stranice nadležnih institucija. U toku 2016. godine razvijena je platforma ekonsultacije.gov.ba⁶ koja omogućava automatiziran proces javnih konsultacija. Ipak, MLJPI bi trebala da uloži dodatne napore da osigura da se što veći procenat ključnih strana registruje na ovaj portal te da na ovaj način učestvuje u javnim konsultacijama.

3.3.6.4. Javne konsultacije organizacijom događaja

Javne konsultacije organizacijom događaja su također veoma rasprostranjen način provođenja javnih konsultacija. Ovaj pristup omogućava neposredniju diskusiju povodom nacrtu izvještaja. Ipak ovi događaji vrlo često zahtijevaju značajne resurse od strane organizatora uključujući ljudske budući da je potrebno zabilježiti tok diskusije ali i finansijske kako bi se osiguralo učešće organizacija koje predstavljaju najugroženije grupe u društvu.

3.3.6.5. Fokus grupe i sastanci

Čini se da se fokus grupe i sastanci vrlo često zanemaruju kao način za provođenje javnih konsultacija. Prednost ovog pristupa je diskusija povodom izvještaja odnosno dijela izvještaja sa profesionalcima koji su aktivni u jednoj oblasti i koji imaju specifična znanja povodom tema koje se obrađuju izvještajem. Na taj način se mogu prikupiti informacije iz „prve ruke“ koje mogu biti od velikog značaja za izvještaj. Ipak i ovaj pristup zahtjeva resurse i vrijeme pogotovo jer je potrebno provesti više fokus grupa i sastanaka povodom jednog izvještaja.

3.3.6.6. Kreiranje svrsishodnih javnih konsultacija

Iako je jasno da zainteresirane strane imaju interes da budu konsultovane to ne znači da shvataju potrebu i značaj izvještavanja prema pojedinačnim međunarodnim ugovorima. U tom smislu odabir odgovarajućeg formata u odnosu na zainteresiranu stranu predstavlja dobar pravac djelovanja u cilju svrsishodnosti. Međutim, potrebno je planirati vrijeme za uvod u značaj i proces koji stoji iza procesa izvještavanja kako bi se učesnicima približio bit procesa.

Pored toga bitno je osigurati i dostupnost svih informacija koje su potrebne da učesnici mogu da daju svoje cjelovito mišljenje. Za sve tri vrste formata javnih konsultacija prikladno bi bilo koristiti prilagođeni obrazac za izradu pojedinačnih izvještaja sa svim unesenim elementima odgovora. U ovom obrascu su dodani podaci o broju i datumu nacrtu, rok za dostavljanje komentara koordinatoru/ici i dio koji se odnosi na komentare na nacrt odgovora.

⁶ Ovu platformu je razvilo Ministarstvo pravde BiH i trenutno je koriste institucije BiH.

3.3.6.7. Obrazac za provođenje konsultacija povodom pojedinačnih izvještaja

Budući da je proces izrade izvještaja po pojedinačnim ugovorima sam po sebi kompleksan zadatak koji zahtjeva planiranje predlaže se donošenje plana za provođenje konsultacija povodom pojedinačnih izvještaja. Obrazac za provođenje konsultacija koji bi trebao biti izrađen uz Plan za izradu pojedinačnih izvještaja.

Obrazac je izrađen sa namjerom da se osigura da sve osobe koje učestvuju u procesu javnih konsultacija imaju uvid u istu količinu informacija sa kojima je raspolagala radna grupa prilikom izrade nacrtu izvještaja.

3.3.7. Izrada prijedloga izvještaja

Nakon provedenog procesa konsultacija i procesa validacije potrebno je sve komentare i sugestije obraditi te pristupiti izradi konačne verzije izvještaja. Forma izvještaja je u velikoj mjeri standardizirana od strane ugovornih tijela i sadrži jasan format.

U ovom trenutku koordinator(ica) radne grupe u skladu sa smjernicama odgovarajućeg ugovornog tijela pristupa prilagođavanju usaglašenih odgovora formatu izvještaja koji je utvrđen. Tako smjernice UN-a predviđaju da izvještaji treba da se podnose na jednom od šest jezika Ujedinjenih nacija (arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, španskom ili ruskom). Oni se dostavljaju u elektronskoj verziji (disketa, CD ili e-mail) i praćeni su štampanom verzijom. Izvještaji treba da budu što je moguće koncizniji. Inicijalni izvještaji ne treba da imaju više do 60 stranica a periodični izvještaji ne treba da imaju više od 40 stranica. Države se mogu odlučiti da dostave kopije zakona, politika i drugih dokumenata koji se spominju u izvještaju na jednom od zvaničnih jezika UN-a. Dijelovi izvještaja su u pravilu numerisani paragrafima.

Nakon što se izradi prijedlog izvještaja, isti može biti predmet posebnog sastanka radne grupe ukoliko za postoje razlozi. U svakom slučaju radna grupa će imati uvida u formu izvještaja prije dostavljanja te verzije ministru(ici) za ljudska prava i izbjeglice na usvajanje.

3.3.8. Komunikacija izvještaja ugovornom tijelu

Nakon što Vijeće ministara BiH usvoji izvještaj, koordinator(ica) radne grupe u skladu sa smjernicama odgovarajućeg ugovornog tijela pristupa prilagođavanju usaglašenih odgovora traženom formatu izvještaja. Tako smjernice UN-a predviđaju da izvještaji treba da se podnose na jednom od šest jezika Ujedinjenih nacija (arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, španskom ili ruskom). U većini slučajeva izvještaji se dostavljaju u elektronskoj verziji (CD ili e-mail) i praćeni su štampanom verzijom.

3.3.9. Prezentacija izvještaja ugovornom tijelu

Većina ugovornih tijela teži da uspostavi sa državama članicama "konstruktivni dijalog" tokom kojeg se informacije, iskustva, ideje i sugestije razmjenjuju u zajedničkom naporu da se primjeni međunarodni ugovor u zemlji koja podnosi izvještaj. Najčešće se konstruktivni dijalog odvija neposredno tokom sastanaka između tijela za nadzor međunarodnog ugovora (komiteta) i delegacije zemlje članice.

Razmatranje izvještaja zasniva se na informacijama koje zemlje uključe u svoj izvještaj i znanju koje posjeduju pojedini članovi ugovornih tijela. Informacije se sve češće prikupljaju i od agencija i fondova Ujedinjenih nacija ili Vijeća Evrope. Ova tijela se pozivaju da ugovornim tijelima pruže informacije specifične za zemlju, prije zasjedanja sa državama članicama, čiji se izvještaji razmatraju. Ugovorna tijela dobijaju informacije i od međunarodnih i domaćih NVO. Neke NVO, a posebno međunarodne, direktno komuniciraju sa članovima ugovornih tijela, dok domaće NVO iz brojnih zemalja ugovornim tijelima dostavljaju alternativne ili paralelne izvještaje. Ova tijela i NVO se također pozivaju da se obrate ugovornim tijelima u cjelini na zatvorenom sastanku.

Kada država potpisnica podnese izvještaj, komitet poziva predstavnika zemlje koji o izvještaju govori u uvodnom izlaganju. Ovo je prilika da se iznesu informacije koje nisu sadržane u izvještaju ili rezultati koji su postignuti otkako je izvještaj podnesen. Naime, često postoji vremenski razmak između datuma kada je izvještaj podnesen i kada ga razmatra ugovorno tijelo. U tom slučaju, država se poziva da priloži pisani dodatak originalnom izvještaju i da u svom usmenom izlaganju navede najvažnija dostignuća u periodu od podnošenja pismenog izvještaja.

Nakon izlaganja izvještaja, članovi ugovornog tijela daju svoje opće opservacije i komentare na izvještaj. Vrlo često, ugovorno tijelo postavlja pitanja koja se odnose na proces izrade samog izvještaja, te uloži NVO u pripremi izvještaja. Nakon toga ugovorna tijela prelaze na razmatranje izvještaja od člana do člana, postavljanje pitanja o primjeni različitih članova i razjašnjavanja i dodatnih informacija. Nakon toga predstavnici države koji sačinjavaju delegaciju, odgovaraju na postavljena pitanja.

3.3.10. Dostavljanje zaključnih komentara

Nakon konstruktivnog dijaloga, ugovorna tijela usvajaju zaključne komentare koji predstavljaju zajednički stav ugovornog tijela o situaciji u zemlji koja je izvještaj podnijela. Zaključni komentari su dostavljaju zemlji učesnici, te su, u pravilu, javno dostupni. U pravilu komitet imenuje jednog člana komiteta kao izvjestioca za zemlju članicu koji sačinjava prvi nacrt zaključnih komentara.

Nacrt zaključnih komentara koji pokrivaju najveći dio važnih pitanja o kojima je diskutovano u konstruktivnom dijalogu i koji naglašava i pozitivne i problematične tačke u pogledu ljudskih prava i sloboda koje su otkrivene ispitivanjem izvještaja. Ovaj nacrt se usvaja od strane ugovornog tijela u punom sastavu na zatvorenom sastanku. Neki komiteti dostavljaju nacрте izvještaja zemlji članici na provjeru mogućih faktičnih greški.

Usvojeni komentari predstavljaju važan osnov za vladu kada treba da preoblikuje svoju buduću politiku u oblasti ljudskih prava. Vrlo često ugovorna tijela pozivaju zemlje članice da povodom zaključnih komentara usvajaju posebne javne politike ili da zaključni komentari povodom pojedinačnog ugovora postanu dio općih strategija za ljudska prava.

Zaključni komentari predstavljaju osnovu za praćenje stanja u zemljama članicama između izvještaja. Na osnovu istih ugovorna tijela pripremaju listu pitanja i problema koji se unaprijed šalju zemlji koja priprema izvještaj.

3.3.11. Dostavljanje informacija u oblastima od posebne zabrinutosti

Neka ugovorna tijela utvrđuju oblasti od posebne zabrinutosti, te pozivaju zemlje članice da u kraćem periodu dostave podatke o stanju u tim oblastima. To je posebno slučaj sa ugovornim tijelima UN⁷ koji pozivaju zemlje članice da u roku od jedne godine (dvije godine u slučaju CEDAW komiteta) dostave informacije o mjerama koje su poduzete u oblastima koje su izdvojene. Ove oblasti su jasno izdvojene na kraju zaključnih komentara. Nakon što se dostave informacije, posebni izvjestilac za ove oblasti ocjenjuje da li država članica poduzima mjere da se unaprijedi stanje u toj oblasti i da li te mjere odgovaraju na zabrinutosti komiteta.

U ovom procesu izvjestilac razmatra informacije koje su dostavljene od države članice, ali i sve druge dostupne informacije kao što su informacije drugih ugovornih tijela, specijalnih procedura, Univerzalni periodični pregled, tijela i agencije UN, regionalnih mehanizama za ljudska prava, nacionalnih institucija za ljudska prava i NVO. Izvjestilac analizu ovih informacija prezentira komitetu koji može da zauzme stav o mjerama te o tome obavještava zemlju članicu.

⁷ Šest komiteta UN je usvojilo tzv. „follow-up“ procedure i to Vijeće za ljudska prava, Komitet protiv torture, Komitet za eliminaciju rasne diskriminacije, Komitet za eliminaciju diskriminacije žena, Komitet za prava osoba sa invaliditetom i Komitet o prisilnim nestancima

3.4. Operativni okvir – godišnji plan implementacije Okvirnog programa izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima (godišnji plan implementacije)

Operacionalizacija strateškog i taktičkih planova je jedan od najizazovnijih zahtjeva sistema izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima. Upravo to je i osnovni zadatak godišnjeg plana implementacije – operativno provođenje planova utvrđenih na taktičkom i strateškom nivou. Ključni segmenti operativnog djelovanja koji obuhvataju vremenski okvir u trajanju od jedne kalendarske godine uključuju:

- Godišnji plan implementacije
- Finansijski plan
- Plan aktivnosti na razvoju organizacijskih i ljudskih kapaciteta

Godišnji plan implementacije je zapravo hronološki uređen pregled aktivnosti izvedenih iz pojedinačnih planova izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora i Okvirnog programa čije provođenje je predviđeno za predstojeću kalendarsku godinu. Za svaku od aktivnosti godišnjeg plana se navodi veza sa pojedinačnim planom izvještavanja, tj. međunarodnim ugovorom, te dodatni operativni podaci koji su neophodni za njenu implementaciju, koji se odnose na preliminarni vremenski okvir za provođenje aktivnosti, informacija o nositelju/ici operativne implementacije, kao i ostalim akterima koji će učestvovati u aktivnosti. Obrazac br. 28 predstavlja strukturu godišnjeg plana implementacije.

Neizostavni dio operativnog planiranja je i odgovarajući finansijski plan. Njegov puni naziv, predložen u okviru Metodologije, je „Godišnji finansijski plan implementacije Okvirnog programa za 20__ - 20__“ i predstavljen je kao Obrazac br 28. Za razliku od prethodno opisanog godišnjeg plana implementacije Okvirnog programa, gdje su aktivnosti raspoređene hronološki, u finansijskom planu aktivnosti se vežu za pojedinačne planove izvještavanja o provođenju međunarodnog ugovora. Zahtjeva se precizna identifikacija izvora sredstava koji su neophodni za realizaciju aktivnosti, pri čemu je ostavljena mogućnost da se, osim iz Budžeta MLJPI BiH, aktivnosti finansiraju iz budžeta ostalih nivoa vlasti, putem donatorskih sredstava ili iz drugih izvora sredstava.

U skladu sa ranije utvrđenim rasporedom odgovornosti za koordinaciju procesa izvještavanja o provođenju pojedinačnih međunarodnih ugovora, inicijalno pripremanje godišnjeg plana implementacije, kao i pratećeg finansijskog plana je rezultat individualnog rada članova/ica Radne grupe MLJPI BiH na poziv predsjednika/ce Radne grupe MLJPI BiH koji se upućuje u šestom mjesecu svake kalendarske godine, te predstavlja uvijek prisutnu aktivnost godišnjeg plana implementacije. Predloženi vremenski period je uslovljen zvaničnim budžetskim kalendarom koji zahtjeva pravovremeno planiranje troškova na nivou pojedinih ministarstava. Za očekivati je da će se veći dio aktivnosti oslanjati na Budžet MLJPI BiH čime se garantuje integritet procesa izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima, kao i cjelovito provođenje planiranih aktivnosti.

Kao aktivnost koja će kontinuirano biti prisutna u svim godišnjim planovima implementacije ističemo i redovno godišnje prikupljanje i obradu baznih indikatora ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, što je predviđeno i Pravilnikom, ali i Odlukom o pripremi i provođenju Okvirnog programa izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima.

Prijedlog godišnjeg plana implementacije, kao i pratećeg finansijskog plana, utvrđuje Radna grupa MLJPI BiH i upućuje na odobrenje ministrici koja, nakon eventualnih usaglašavanja, daje saglasnost na predložene dokumenta u vidu instrukcije o uključivanju godišnjeg plana implementacije u Program rada MLJPI BiH, a finansijskog plana u planirani budžet MLJPI BiH za narednu godinu. U ovom slučaju ne zahtjeva se donošenje odluke o usvajanju godišnjeg plana implementacije, budući da je obaveza njegove pripreme i provođenja već utvrđena u prethodno usvojenim odlukama o pripremi i provođenju Okvirnog programa i usvajanju Okvirnog programa za konkretni vremenski period. U pomenutim odlukama je utvrđen i sam postupak izvještavanja o provođenju godišnjih planova implementacije.

Faza	Koraci	Metode i alati	Učesnici	Rezultati
<i>Operativni okvir</i>	Priprema godišnjeg plana izvještavanja	Pravilnik, Metodologija, obrazac Godišnjeg plana implementacije (Obrazac br. 28)	Radna grupa MLJPI BiH	Godišnji plan impementacije kao sastavni dio Programa rada MLJPI BiH.
	Priprema finansijskog plana	Pravilnik, Metodologija, format finansijskog plana za potrebe realizacije Godišnjeg plana implementacije (Obrazac br. 29)	Radna grupa MLJPI BiH, Sektor za finansije MLJPI BiH	Razrađen finansijski plan namijenjen izvještavanju o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava i uključen u godišnji budžet MLJPI BiH.
	Priprema i usavršavanje organizacijskih i ljudskih kapaciteta za potrebe izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima	Pravilnik, Metodologija, obrazac Godišnjeg plana implementacije (Obrazac br. 28)	Radna grupa MLJPI BiH, kadrovska služba	Utvrđene potrebe u oblasti obuke i treninga, na nivou MLJPI BiH, ali i na nivou širokog spektra izvještajnih jedinica/administrativnih izvora, uključene u godišnji plan implementacije.

Ključni alat operativnog upravljanja izvještavanjem o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima je finansijski plan koji prati godišnji plan izvještavanja. Zahvaljujući pripremi odgovarajućeg finansijskog plana moguće je:

- Pravovremeno procjenjivanje troškova provođenja godišnjeg plana izvještavanja, te njihovo usklađivanje sa raspoloživim finansijskim sredstvima i uvrštavanje u budžet MLJPI BiH;
- Pravovremeno i dobro pripremljeno pristupanje drugim izvorima finansiranja, poput domaćih i evropskih fondova, donatorskih sredstava, itd.

Obrazac br. 29 predstavlja format godišnjeg finansijskog plana namijenjenog provođenju godišnjeg plana implementacije.

Priprema finansijskog plana vrši se u posebnoj koordinaciji sa sektorom MLJPI BiH koji je nadležan za finansije. Nacrt finansijskog plana se razmatra na nivou Radne grupe MLJPI BiH analizira utvrđene procjene troškova i dogovara se o eventualnim korekcijama. Naročita pažnja se posvećuje izvorima finansiranja, tj. mogućnostima za iznalaženje vanjskih izvora finansiranja kako bi se olakšao pritisak na sam budžet MLJPI BiH.

U slučaju ozbiljnih finansijskih ograničenja Radna grupa MLJPI BiH postiže i dogovor o izvjesnim revizijama godišnjeg plana izvještavanja u smislu izmjene ili čak i odustajanja od nekih aktivnosti. Pri tome se mora imati na umu da ove izmjene znače izmjenu godišnjeg plana izvještavanja što se može, u većoj ili manjoj mjeri, odraziti i na ispunjavanje strateških ciljeva postavljenih u samom Okvirnom programu izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora.

Cjelokupni proces planiranja na svim nivoima, od strateškog, preko taktičkog do operativnog, te samo izvještavanje omogućava kvalitetan uvid u potrebe za obukom i treningom, kako na nivou MLJPI BiH, tako i u širokoj sferi svih aktera koji su u većoj ili manjoj mjeri uključeni u proces izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u oblasti ljudskih prava. Radna grupa MLJPI BiH, kao tijelo koje ima najpotpuniji uvid u potrebe sistema izvještavanja u ovom pogledu, utvrđuje prioritete aktivnosti obuke i treninga koje uključuje u prijedlog godišnjeg plana implementacije.

4. Lista potrebnih akata i obrazaca

ODLUKA O PRIPREMI I PROVOĐENJU OKVIRNOG PROGRAMA IZVJEŠTAVANJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNIH UGOVORA O LJUDSKIM PRAVIMA

RJEŠENJE O IMENOVANJU RADNE GRUPE ZA PRIPREMU I PROVOĐENJE OKVIRNOG PROGRAMA IZVJEŠTAVANJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNIH UGOVORA O LJUDSKIM PRAVIMA

PREDMET: POZIV ZA PRISUSTVOVANJE RADIONICI „PRIMJENA METODOLOGIJE IZVJEŠTAVANJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNIH UGOVORA U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA“

RADIONICA „PRIMJENA METODOLOGIJE IZVJEŠTAVANJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNIH UGOVORA U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA“

NAJAVA PRIPREME I PROVOĐENJA OKVIRNOG PROGRAMA IZVJEŠTAVANJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNIH UGOVORA O LJUDSKIM PRAVIMA

UPITNIK ZA IZVJEŠTAJNE JEDINICE/ADMINISTRATIVNE IZVORE INDIKATORA LJUDSKIH PRAVA

PRATEĆI AKT UZ UPITNIK O GODIŠNJIM BAZNIM INDIKATORIMA LJUDSKIH PRAVA

UPITNIK O GODIŠNJIM BAZNIM INDIKATORIMA LJUDSKIH PRAVA

STRUKTURA – OKVIRNI PROGRAM IZVJEŠTAVANJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNIH UGOVORA O LJUDSKIM PRAVIMA

UPOREDNI PREGLED BAZNIH INDIKATORA LJUDSKIH PRAVA

PREDMET: POZIV ZA PRISUSTVOVANJE RADIONICI „STRATEŠKO PLANIRANJE IZVJEŠTAVANJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNIH UGOVORA U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA“

RADIONICA „STRATEŠKO PLANIRANJE IZVJEŠTAVANJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNIH UGOVORA U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA“

ODLUKA O USVAJANJU OKVIRNOG PROGRAMA IZVJEŠTAVANJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNIH UGOVORA O LJUDSKIM PRAVIMA ZA PERIOD 20__ - 20__ GODINE

STRUKTURA – PLAN IZVJEŠTAVANJA O PROVOĐENJU „NAZIV MEĐUNARODNOG UGOVORA“

RADNI OBRAZAC ZA IZRADU IZVJEŠTAJA O PROVOĐENJU „NAZIV MEĐUNARODNOG UGOVORA“

ODLUKA O USVAJANJU PLANA ZA IZRADU IZVJEŠTAJA O PROVOĐENJU „NAZIV MEĐUNARODNOG UGOVORA“

PRATEĆI AKT/ZAHTJEV ZA IMENOVANJE ČLANA RADNE GRUPE ZA IZRADU IZVJEŠTAJA O PROVOĐENJU „NAZIV MEĐUNARODNOG UGOVORA“ UZ ODLUKU O USVAJANJU PLANA ZA IZRADU IZVJEŠTAJA O PROVOĐENJU „NAZIV MEĐUNARODNOG UGOVORA“

ODLUKA O IMENOVANJU RADNE GRUPE ZA IZRADU IZVJEŠTAJA O PROVOĐENJU „NAZIV MEĐUNARODNOG UGOVORA“

PREDMET: POZIV NA PRVU SJEDNICU RADNE GRUPE ZA IZRADU <PUNI NAZIV IZVJEŠTAJA>

PRATEĆI AKT UZ UPITNIK ZA IZVJEŠTAJNE JEDINICE ZA DOSTAVU PODATAKA ZA PRIPREMU IZVJEŠTAJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNOG UGOVORA

UPITNIK ZA IZVJEŠTAJNE JEDINICE ZA DOSTAVU PODATAKA ZA PRIPREMU IZVJEŠTAJA O PROVOĐENJU MEĐUNARODNOG UGOVORA

ZAHTJEV ZA VALIDACIJU NACRTA IZVJEŠTAJA O PROVOĐENJU „NAZIV MEĐUNARODNOG UGOVORA“

ODLUKA O USVAJANJU NACRTA IZVJEŠTAJA O PROVOĐENJU „NAZIV MEĐUNARODNOG UGOVORA“ I PROVOĐENJU JAVNIH KONSULTACIJA

OBAVJEŠTENJE O PROVOĐENJU JAVNIH KONSULTACIJA/PRATEĆI AKT UZ OBRAZAC ZA JAVNE KONSULTACIJE

OBRAZAC ZA JAVNE KONSULTACIJE

ZVANIČNI DOPIS KOJIM SE DOSTAVLJA PRIJEDLOG IZVJEŠTAJA O PROVOĐENJU „NAZIV MEĐUNARODNOG UGOVORA“ VIJEĆU MINISTARA BIH

ODLUKA O IMENOVANJU DELEGACIJE ZA PREDSTAVLJANJE „PUNI NAZIV IZVJEŠTAJA“ GODIŠNJI PLAN IMPLEMENTACIJE OKVIRNOG PROGRAMA ZA 20__ - 20__.

GODIŠNJI FINANSIJSKI PLAN IMPLEMENTACIJE OKVIRNOG PROGRAMA ZA 20__ - 20__.
PETOGODIŠNJI KALENDAR OBAVEZA IZVJEŠTAVANJA U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA

Sadržaj

1. Svrha i namjena metodologije izvještavanja u oblasti ljudskih prava.....	1
2. Temeljni principi izvještavanja u oblasti ljudskih prava	1
3. Praktična primjena metodologije izvještavanja u oblasti ljudskih prava	4
3.1. <i>Pripremni nivo.....</i>	<i>11</i>
3.2. <i>Strateški okvir – Okvirni program izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora u ljudskim pravima (Okvirni program).....</i>	<i>14</i>
3.3. <i>Taktički okvir – Planovi izvještavanja po pojedinačnim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima (pojedinačni planovi izvještavanja).....</i>	<i>26</i>
3.3.1. Izrada plana izvještavanja: format plana	33
3.3.2. Izrada plana izvještavanja: identificiranje indikatora za izvještavanje	37
3.3.3. Usvajanje Plana izvještavanja i imenovanje koordinatora(ice).....	39
3.3.4. Imenovanje radne grupe za izradu izvještaja	39
3.3.5. Aktivnosti radne grupe za izradu izvještaja	40
3.3.6. Provođenje javnih konsultacija	42
3.3.6.1. Identificiranje zainteresiranih strana	43
3.3.6.2. Format za konsultacije	43
3.3.6.3. Javne konsultacije putem sistema za učešće na daljinu	44
3.3.6.4. Javne konsultacije organizacijom događaja	44
3.3.6.5. Fokus grupe i sastanci	44
3.3.6.6. Kreiranje svrsishodnih javnih konsultacija	44
3.3.6.7. Obrazac za provođenje konsultacija povodom pojedinačnih izvještaja	45
3.3.7. Izrada prijedloga izvještaja.....	45
3.3.8. Komunikacija izvještaja ugovornom tijelu	45
3.3.9. Prezentacija izvještaja ugovornom tijelu.....	45
3.3.10. Dostavljanje zaključnih komentara	46
3.3.11. Dostavljanje informacija u oblastima od posebne zabrinutosti.....	47
3.4. <i>Operativni okvir – godišnji plan implementacije Okvirnog programa izvještavanja o provođenju međunarodnih ugovora o ljudskim pravima (godišnji plan implementacije) ...</i>	<i>48</i>
4. Lista potrebnih akata i obrazaca	51